

DELEGATURA UOKiK w KATOWICACH

Katowice, dnia 17.08.2009r.

RKT-410-03/08/MI

DECYZJA Nr RKT – 22/2009

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331; Dz.U. Nr 99, poz. 660; Dz.U. Nr 171, poz. 1206; Dz.U. z 2008r. Nr 157, poz. 976, Nr 223, poz. 1458 i Nr 227, poz. 1505; Dz.U. z 2009r. Nr 18, poz. 97) oraz § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 134, poz. 939) w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej Delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania antymonopolowego przeciwko Częstochowskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości z siedzibą w Częstochowie,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I. Na podstawie art. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę ograniczającą konkurencję**, naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 tej ustawy zawarcie przez Częstochowską Izbę Rzemiosła i Przedsiębiorczości z siedzibą w Częstochowie porozumienia ograniczającego konkurencję polegającego na bezpośrednim ustalaniu cen sprzedaży towarów, do czego doszło w drodze ustalania stawek cen za roboczogodzinę usług lakierniczych, blacharskich i mechanicznych pojazdów mechanicznych, rekomendowanych zakładom rzemieślniczym do stosowania w rozliczeniach napraw powypadkowych z zakładami ubezpieczeń w systemach Audatex i Eurotax **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**
- II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na Częstochowską Izbę Rzemiosła i Przedsiębiorczości z siedzibą w Częstochowie **karę pieniężną** płatną do budżetu państwa w wysokości 3 542 PLN (słownie złotych: trzy tysiące pięćset czterdzieści dwa) z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.
- III. Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 80 tej ustawy postanawia się obciążyć Częstochowską Izbę Rzemiosła i Przedsiębiorczości z siedzibą w Częstochowie kosztami przeprowadzonego postępowania antymonopolowego i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 22 PLN (słownie złotych: dwadzieścia dwa).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej „organem antymonopolowym”), zostało przeprowadzone z urzędu pod sygn. akt RKT-400-33/07/MF/MI postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy działania Częstochowskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości z siedzibą w Częstochowie (zwanej dalej „CzIRziP” lub „Izbą”)

mogą świadczyć o naruszeniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej też dalej „ustawą antymonopolową”). Czynności w powyższym zakresie zostały podjęte przez organ antymonopolowy w związku z ustaleniami dokonanymi w toku postępowania wyjaśniającego w sprawie nadużywania pozycji dominującej na rynku ubezpieczeń komunikacyjnych przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA z siedzibą w Warszawie (sygn. akt DAR-03/04/PK). W trakcie tego postępowania zgromadzone zostały dokumenty wskazujące na to, iż związki przedsiębiorców świadczących usługi motoryzacyjne, w tym również CzIRziP, mogą ustalać stawki cen za roboczogodzinę pracy w warsztacie samochodowym.

W toku przeprowadzonego w sprawie CziRziP postępowania wyjaśniającego ustalono, że Komisja Branżowa Rzemiosł Motoryzacyjnych Zarządu ww. Izby (zwana dalej „Komisją”) w 2005, 2006, 2007 i 2008 roku dokonywała, w oparciu o informacje przedkładane przez właścicieli zakładów rzemieślniczych, analizy stawek opłat za roboty lakiernicze, blacharskie i mechaniczne pojazdów mechanicznych i na tej podstawie ustalała stawki opłat za roboczogodzinę ww. usług. Stawki te – za pośrednictwem pism kierowanych do członków Izby (cechów rzemiosł mających swoją reprezentację w Komisji) – zalecane były do stosowania indywidualnym rzemieślnikom w rozliczeniach napraw powypadkowych z zakładami ubezpieczeń w systemach Audatex i Eurotax¹.

Ponieważ powyższe ustalenia dawały w ocenie organu antymonopolowego podstawy do przyjęcia, że CziRziP mogła dopuścić się zawarcia porozumienia ograniczającego konkurencję określonego w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Postanowieniem Nr 1 z dnia 11.09.2008r. wszczęte zostało w tej sprawie postępowanie antymonopolowe (dowód: karta nr 1).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego Izba – wskazując na cel i motywy ustalania przez Komisję Branżową Rzemiosł Motoryzacyjnych rekomendowanych stawek opłat za roboczogodzinę usług mechanicznych, blacharskich i lakierniczych – wyjaśniła, że stawki te są uśrednionymi stawkami z terenu jej działalności i „stanowią punkt odniesienia dla firm ubezpieczeniowych, biegłych sądowych, Cechowego Sądu Koleżeńkiego w kontekście rażąco wysokich stawek, które mogą być stosowane przez niektóre zrzeszone zakłady”. Izba podniosła również, że ustalanie przez Komisję wielkości uśrednionych stawek odbywa się na podstawie oświadczeń złożonych przez zrzeszonych rzemieślników. Wskazała także, iż nie są podejmowane żadne działania sprawdzające, czy zrzeszeni rzemieślnicy stosują stawki ustalane przez Komisję. Każdy rzemieślnik posługuje się indywidualnymi stawkami, przez nikogo nie narzucanymi. Izba wyjaśniła ponadto, że stawki opłat ustalone przez Komisję nie są obligatoryjne dla zrzeszonych zakładów naprawczych, a ich nieprzestrzeganie nie jest zagrożone żadnymi sankcjami (dowód: karta nr 42).

W toku postępowania organ antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny.

Częstochowska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości z siedzibą w Częstochowie działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 979 z późn. zm.). CzIRziP jest organizacją samorządu gospodarczego rzemiosła działającą w formie izby rzemieślniczej w rozumieniu art. 11 ust. 1 ww. ustawy². Izba posiada osobowość prawną i została wpisana do Rejestru Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000046477 (dowód: karty nr 9-12). Podstawą jej działalności jest Statut stanowiący Załącznik do Uchwały Nr 1/2006 Zjazdu Delegatów Organizacji Rzemieślniczych i

¹ Systemy komputerowe służące kalkulacji napraw szkód powypadkowych

² Zgodnie z powołanym przepisem *Izby rzemieślnicze są organizacjami samorządu gospodarczego rzemiosła zrzeszającymi cechy, spółdzielnie rzemieślnicze, rzemieślników należących do cechów, a także inne jednostki organizacyjne, jeżeli ich celem jest wspieranie rozwoju gospodarczego rzemiosła*

Przedsiębiorców zrzeszonych w Częstochowskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości z dnia 29 czerwca 2006 r. (dowód: karty nr 13-24)

Zgodnie z treścią Statutu, CzIRziP jest społeczno – zawodową i gospodarczą organizacją zrzeszającą w swych strukturach rzemieślników i przedsiębiorców oraz regionalną strukturą Związku Rzemiosła Polskiego i jego członkiem. W myśl art. 7 ust. 4 ustawy o rzemiośle Izba działa na zasadzie dobrowolnej przynależności. Podstawowym zadaniem Izby – stosownie do § 5 Statutu – jest zapewnienie zrzeszonym w niej członkom pomocy w realizacji zadań, rozwijanie działalności gospodarczej, społeczno – zawodowej i kulturalnej rzemiosła i małej przedsiębiorczości, udzielanie członkom wszechstronnej pomocy i ochrony prawnej, reprezentowanie interesów rzemiosła i małej przedsiębiorczości w kraju i zagranicą oraz przeprowadzanie egzaminów kwalifikacyjnych. W myśl § 5 ust. 1 Statutu celami Izby są:

- 1) ochrona praw i reprezentowanie interesów członków wobec organów władzy i administracji państwowej, organów samorządu terytorialnego, sądów, związków zawodowych, urzędów i instytucji;
- 2) prowadzenie na rzecz członków działalności społeczno – organizacyjnej, instruktażowo – doradczej i gospodarczej;
- 3) przeprowadzanie egzaminów kwalifikacyjnych czeladniczych i mistrzowskich;
- 4) podejmowanie działań mających na celu zapewnienie przestrzegania prawa, zwłaszcza przepisów ustawy o rzemiośle przez wszystkie osoby prawne, instytucje i osoby fizyczne, których to może dotyczyć.

(dowód: karty nr 13-14)

§ 8 ust. 1 Statutu CzIRziP stanowi, że członkami Izby mogą być: 1/ cechy rzemieślnicze; 2/ spółdzielnie rzemieślnicze; 3/ inne osoby prawne, jeżeli ich cele są zbieżne z celami statutowymi Izby i służą wspieraniu rozwoju gospodarczego rzemiosła, 4/ osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą, nie będące rzemieślnikami, zatrudniające nie więcej niż 50 pracowników, jeżeli złożą deklarację i zostaną przyjęte do Izby na czas określony. Z informacji zawartych na stronie internetowej CzIRziP wynika, iż jej członkami jest 13 organizacji, w tym 11 cechów rzemiosł (zrzeszających bezpośrednio rzemieślników) i 2 spółdzielnie rzemieślnicze³:

- Cech Rzemiosł Drzewno – Budowlanych w Częstochowie;
- Cech Rzemiosł Metalowych w Częstochowie;
- Cech Rzemiosł Skórzanych w Częstochowie;
- Cech Rzemiosł Odzieżowo – Włókienniczych w Częstochowie;
- Cech Rzemiosł Artystycznych w Częstochowie;
- Powiatowy Cech Rzemiosł i Przedsiębiorczości w Lublińcu;
- Cech Rzemiosł Różnych w Kłobucku;
- Cech Rzemiosł Różnych Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Myszkowie;
- Cech Rzemiosł Różnych w Dobrodzieniu;
- Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości w Pajęcznie;
- Ogólnopolski Cech Bioenergoterapeutów i Radiestetów w Bydgoszczy;
- Spółdzielnia Rzemieślnicza „Wielobranżowa” w Kłobucku;
- Spółdzielnia Rzemieślnicza „Eselmex” w Myszkowie.

Jak wynika z informacji zamieszczonych na stronie internetowej CzIRziP, według stanu na koniec 2002 roku, w poszczególnych jednostkach będących członkami Izby, zarejestrowanych było ponad 2400 zakładów rzemieślniczych⁴.

Obowiązki członków Izby określa § 10 Statutu. Zgodnie z jego treścią obejmują one: stosowanie się do postanowień Statutu, przestrzeganie i realizowanie uchwał i postanowień

³ http://www.cirzem.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=11&Itemid=13

⁴ http://www.cirzem.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=20&Itemid=18

organów statutowych Izby oraz terminowe uiszczanie składek na wykonywanie zadań Izby (dowód: karta nr 17).

W myśl § 3 ust. 2 Statutu, CzIRziP może prowadzić działalność na terenie całego kraju. Zgodnie natomiast z wyjaśnieniami dotyczącymi terytorialnego zasięgu działalności Izby przedstawionymi w toku postępowania indywidualni rzemieślnicy zrzeszeni w cechach rzemiosł będących członkami Izby (w tym zrzeszone zakłady branży motoryzacyjnej) prowadzą działalność na terenie Miasta Częstochowy oraz następujących powiatów:

- częstochowskiego z gminami: Blachownia, Mykanów, Rędziny, Mstów, Konopiska, Poczesna;
- kłobuckiego z gminami: Panki, Przystajń, Wręczyce, Krzepice, Miedźno, Lipie, Opatów, Kłobuck, Popów;
- myszkowskiego z gminami: Żarki, Koziegłowy, Poraj, Myszków, Niegowa;
- lublinieckiego z gminami: Kochanowice, Ciasna, Koszęcin, Boronów, Herby, Woźniki, Lubliniec.

(dowód: karta nr 43)

Ponadto, biorąc pod uwagę siedziby podmiotów zrzeszonych w Izbie, należy uznać, iż terytorialny zasięg jej działalności obejmuje również, powiat oleski i pajęczański. Izba zrzesza też Ogólnopolski Cech Bioenergoterapeutów i Radiestetów w Bydgoszczy, który – jak wynika z jego nazwy – skupia podmioty działające na terenie całego kraju.

Stosownie do § 17 Statutu organami CzIRziP są: Zjazd Delegatów, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Odwoławczy Sąd Rzemieślniczy. Zjazd Delegatów jest najwyższym organem Izby uprawnionym do podejmowania uchwał we wszystkich sprawach dotyczących rzemiosła i jego organizacji oraz zrzeszonych przedsiębiorców. W okresach pomiędzy Zjazdami najwyższym organem izby jest Zarząd, który kieruje całokształtem jej działalności poprzez podejmowanie wszelkich decyzji niezastrzeżonych w przepisach prawa i Statucie do właściwości innych organów. Do zakresu działania Zarządu należy między innymi powoływanie – w miarę potrzeb – Komisji opiniotwórczo – doradczych o charakterze stałym lub doraźnym (§ 25 pkt 5 Statutu) (dowód: karty nr 18, 19, 22, 23).

Ustalono, że w ramach CzIRziP od 2001 r. funkcjonuje Komisja Branżowa Rzemiosł Motoryzacyjnych powołana przez Zarząd Izby. Aktualnie Komisja działa na podstawie Uchwały Nr 10/2005 podjętej na posiedzeniu Zarządu Izby w dniu 14 września 2005 r., a jej kadencja obejmuje lata 2005-2009. Jak wynika z treści ww. uchwały, w skład Komisji wchodzi przedstawiciele następujących cechów członkowskich Izby: Cechu Rzemiosł Metalowych w Częstochowie, Cechu Rzemiosł Drzewno – Budowlanych w Częstochowie, Cechu Rzemiosł Różnych w Kłobucku, Cechu Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości w Pajęcznie, Cechu Rzemiosł Różnych, Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Myszkowie, Powiatowego Cechu Rzemiosł i Przedsiębiorczości w Lublińcu. Izba poinformowała, że cechy rzemiosł mające reprezentację w Komisji zrzeszają ogółem [...] zakładów branży motoryzacyjnej (dowód: karty nr 32, 56).

Działalność Komisji normuje *Regulamin pracy* stanowiący Załącznik do Uchwały Zarządu CzIRziP Nr 9 z dnia 31.10.2001r. Zgodnie z przedmiotowym *Regulaminem* Komisja jest rzemieślniczą reprezentacją branży. Celem jej działania jest aktywizacja rzemieślników zmierzająca do: wprowadzenia nowości i nowoczesnych technik; doskonalenia kwalifikacji; kształcenia postaw społecznych i etyki zawodowej oraz więzi środowiskowej, prezentowania opinii branży w sprawach dla niej istotnych. Wyżej wymienione cele Komisja realizuje poprzez: dokonywanie analiz oraz ocen problemów technicznych, organizacyjnych i ekonomiczno – finansowych oraz określanie wniosków i postulatów związanych z wykonywaniem danego rzemiosła; udzielanie pomocy w zakresie doskonalenia zawodowego oraz organizowanie wymiany doświadczeń zawodowych; organizowanie pokazów, szkoleń i porad branżowych; współpracę z instytucjami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami; krzewienie zasad etyki zawodowej i więzi środowiskowej; inicjowanie zmiany aktów prawnych dotyczących wykonywania rzemiosła. W skład Komisji wchodzi

rzemieślnicy prowadzący działalność w zakresie branży motoryzacyjnej desygnowani przez Cechy Rzemiosł (dowód: karty nr 29-31).

W toku przeprowadzonego postępowania ustalono, że Komisja Branżowa Rzemiosł Motoryzacyjnych Zarządu CzIRziP dokonywała analizy stawek opłat za roboty lakiernicze, blacharskie i mechaniczne oraz począwszy od 2005 roku określała minimalne stawki opłat za ww. usługi na podstawie uśrednionych stawek za roboczogodzinę pracy, zgodnie z informacjami przedłożonymi przez właścicieli zakładów rzemieślniczych. O ustalonych stawkach opłat Komisja informowała poszczególne cechy rzemiosł mające swoją reprezentację w Komisji w drodze pisemnych powiadomień. W powyższym zakresie ustalono, iż:

- Na posiedzeniu w dniu 2 grudnia 2004 r. Komisja ustaliła „stawki netto na roboty lakiernicze i blacharskie w wysokości 80,- zł dla zakładów rzemieślniczych branży motoryzacyjnej regionu częstochowskiego na 2005 rok”. O powyższych ustaleniach reprezentowane w Komisji cechy rzemiosł zostały poinformowane pismem z dnia 03.03.2005r. o następującej treści:

Uprzejmie informujemy, iż Komisja Branżowa Rzemiosł Motoryzacyjnych Zarządu Częstochowskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości (...) przeanalizowała stawki za roboty lakiernicze i blacharskie stosowane do rozliczeń napraw powypadkowych w systemie Audatex i Eurotax w 2004 r. Komisja postanowiła w 2005 roku przyjąć następujące stawki:

- roboty lakiernicze: 80 zł netto;

- roboty blacharskie: 80 zł netto.

Podejmując taką decyzję Komisja brała pod uwagę sukcesywnie załamujący się rynek usług. W interesie każdego zakładu jest przyciągnięcie klientów. Powinna temu służyć konkurencyjność cen stosowanych przez rzemiosło.

Jednocześnie utrzymano cenniki branżowe⁵ jako podstawę do rozliczeń z klientami indywidualnymi i towarzystwami ubezpieczeniowymi. Decyzje Komisji zostały przekazane do firm ubezpieczeniowych.

Prosimy z powyższym zapoznać rzemieślników branży motoryzacyjnej.

Powyższe pismo zostało podpisane przez Wiceprezesa Zarządu – Dyrektora Izby, który jest osobą uprawnioną do reprezentowania Izby.

Informacja o przyjętych stawkach została w dniu 03.03.2005r. przesłana została również do zakładów ubezpieczeń.

(dowód: karty nr 35, 38, 44)

- Na posiedzeniu w dniu 09.02.2006r. Komisja „przeanalizowała stawki na roboty lakiernicze, blacharskie i mechaniczne stosowane w 2005 r. do rozliczeń napraw powypadkowych w systemie Audatex i Eurotax” oraz „ustaliła minimalne stawki w 2006 r.” Komisja postanowiła, iż „stosowne pisma w tym zakresie należy skierować do Cechów Rzemiosł oraz firm

⁵ W toku postępowania Izba przedstawiła wyjaśnienia odnośnie cennika branżowego, o jakim mowa powyżej. Z wyjaśnień i dokumentów przedstawionych przez CzIRziP wynika, iż „cennik branżowy (rzemieślniczy)” był katalogiem średnich norm czasowych do stosowania przez rzemieślników na poszczególne rodzaje usług np. blacharskie, lakiernicze. Został on opracowany w 1995 r. przez Izbę Rzemieślniczą w Katowicach na podstawie ustaleń rzeczoznawców Polskiego Związku Motorowego. Katalog średnich norm czasowych został upubliczniony przez Izbę Rzemieślniczą w Katowicach poprzez rozesłanie go do innych izb, które mogły go udostępniać swoim członkom i biegłym sądowym na terenie obecnego województwa śląskiego. Przyczyną opracowania katalogu średnich norm czasowych było stworzenie bazy informacyjnej o średnich cenach rynkowych poszczególnych usług, w szczególności dla klientów indywidualnych, Towarzystw Ubezpieczeniowych oraz dla celów statystycznych, biegłych sądowych czy sądów, które zwracały się z zapytaniem o średnią cenę roboczogodziny określonego rodzaju usług. Izba wskazała też, iż „Do 2000 roku rzemieślnicy posługiwali się cennikiem rzemieślniczym (branżowym). Od 2000 do 2004 roku były w użyciu: Cennik Rzemieślniczy i Cenniki Audatex i Eurotax ze wskazaniem na te drugie, które były wprowadzone przez Firmy Ubezpieczeniowe. Praktycznie od 2004 r. cenniki te wyparły Cennik Rzemieślniczy. Bazują one na drogich programach komputerowych podnoszących koszty firmy. Cennik branżowy, w formie książkowej, był tani i prosty w użytkowaniu” (dowód: karty nr 43, 55).

ubezpieczeniowych”. W związku z powyższym w dniu 14.02.2006r. CzIRziP wystosowała do Cechów Rzemiosł pismo o następującej treści:

Uprzejmie informujemy, że Komisja Branżowa Rzemiosł Motoryzacyjnych Zarządu Częstochowskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości na posiedzeniu w dniu 9 lutego b.r. przeanalizowała stawki na roboty lakiernicze, blacharskie i mechaniczne stosowane w 2005r. do rozliczeń napraw powypadkowych w systemie Audatex i Eurotax. Komisja ustaliła minimalne stawki w 2006r. na poziomie:

- roboty lakiernicze: 80,- zł netto/1 Rbg;
- roboty blacharskie: 80,- zł netto/1 Rbg;
- roboty mechaniczne: 80,- zł netto/1 Rbg.

Podejmując taką decyzję Komisja brała pod uwagę sukcesywnie załamujący się rynek usług motoryzacyjnych. Dodatkowo informujemy, że minimalne stawki są podstawą do regulowania, na drodze sądowej, spornych spraw cenowych między przedsiębiorcą a ubezpieczycielem.

Prosimy o powyższym poinformować członków cechu.

Powyższe pismo zostało podpisane przez Wiceprezesa Zarządu – Dyrektora Izby.

Informacja w powyższym zakresie pismem z dnia 14.02.2006r. została przesłana również do zakładów ubezpieczeń.

(dowód: karty nr 36, 39, 45-46)

- W dniu 10.01.2007r. odbyło się posiedzenie Komisji Branży Motoryzacyjnej Zarządu Izby, którego przedmiotem było „zatwierdzenie minimalnych stawek na 2007 r. na prace blacharsko – mechaniczne i lakiernicze ustalanych na podstawie uśrednionych stawek Rbg zgodnie z informacjami przedłożonymi przez właścicieli zakładów rzemieślniczych”. W protokole z ww. posiedzenia wskazano, że propozycje ww. stawek Komisja przyjęła jednogłośnie. Podczas posiedzenia Komisja postanowiła, że zatwierdzone stawki zostaną przesłane do wiadomości Towarzystw Ubezpieczeniowych.

W dniu 29.01.2007r. CzIRziP wystosowała do poszczególnych Cechów Rzemiosł pismo informujące o podjętych w zakresie wysokości stawek opłat ustaleniach. Jego treść była następująca:

Uprzejmie informujemy, że Komisja Branżowa Rzemiosł Motoryzacyjnych Zarządu Częstochowskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości na posiedzeniu w dniu 10 stycznia br. przeanalizowała stawki na prace blacharsko – mechaniczne i lakiernicze stosowane w 2006 roku do rozliczeń napraw powypadkowych w systemie Audaex i Eurotax. Komisja ustaliła na 2007 r. minimalne stawki jednej roboczogodziny netto dla Serwisów, Autoryzowanych Stacji Obsługi i Zakładów Branży Motoryzacyjnej działających na terenie regionu częstochowskiego. Wysokość stawek obowiązujących od 15.01.2007r. wynosi:

SERWISY i ASO

- prace blacharsko – mechaniczne: 100,- zł
- prace lakiernicze: 110,- zł

ZAKŁADY

- prace blacharsko – mechaniczne: 80,- zł
- prace lakiernicze: 90,- zł

Podejmując taką decyzję Komisja miała na uwadze zapewnienie ekonomicznych warunków firmom świadczącym usługi motoryzacyjne.

Prosimy o powyższym poinformować członków cechu.

Powyższe pismo zostało podpisane przez Wiceprezesa Zarządu – Dyrektora Izby.

W dniu 01.02.2007r. pismo informujące o przyjętych stawkach opłat wystosowano również do zakładów ubezpieczeń.

(dowód: karty nr 37, 40, 47-48).

- Na posiedzeniu w dniu 29.02.2009r. „Komisja przeanalizowała stawki na prace blacharskie i lakiernicze stosowane przez ASO i zakłady rzemieślnicze do rozliczeń napraw powypadkowych w systemach Audatex i Eurotax”. W oparciu o złożone przez firmy oświadczenia Komisja przyjęła średnie stawki netto napraw w 2008r. W protokole z posiedzenia wskazano, iż „zmiany wysokości stawek w stosunku do roku 2007 podyktowane są rosnącymi kosztami prowadzenia działalności gospodarczej oraz dostosowaniem firm do wymogów przepisów unijnych”. O podjętych ustaleniach poszczególne cechy rzemiosł poinformowane zostały pismem z dnia 04.03.2008r., którego teść była następująca:

Komisja Branżowa Rzemiosł Motoryzacyjnych Zarządu Częstochowskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości informuje, że w związku z rosnącymi kosztami prowadzenia działalności gospodarczej w branży motoryzacyjnej – bardzo duży wzrost kosztów pracy, cen energii, oleju opałowego, wynagrodzeń pracowników, cen transportu, materiałów oraz dostosowania firm do wymogów przepisów prawnych (dotyczących ochrony środowiska) – ulegają zmianie, w 2008 roku, stawki rbg za prace blacharskie i lakiernicze stosowane przez ASO i zakłady rzemieślnicze.

Wysokość uśrednionych stawek netto w firmach naprawczych rozliczających szkody w systemach Audatex i Eurotax, czyli w oparciu o normy czasowe producenta, przedstawia się następująco:

SERWISY i ASO

- prace blacharskie: 110,- zł

- prace lakiernicze: 120,- zł

ZAKŁADY

- prace blacharskie: 85,- zł

- prace lakiernicze: 95,- zł

Jednocześnie Komisja zaznacza, że zakłady naprawcze stosują indywidualne stawki rbg, przyjęte w oparciu o wielkość ponoszonych kosztów związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą gwarantującą im rentowność.

Powyższe pismo zostało podpisane przez Wiceprezesa Zarządu – Dyrektora Izby.

(dowód: karty nr 49, 50)

Jak wynika z powyższego w 2007 i 2008 Komisja dokonała rozróżnienia wysokości stawek opłat w ten sposób, iż w stosunku do serwisów i autoryzowanych stacji obsługi ustalone zostały wyższe stawki opłat, niż w przypadku zakładów branży motoryzacyjnej. Izba wyjaśniła, iż zróżnicowanie tych stawek wynika z kosztów ponoszonych przez poszczególne zakłady, wyposażenia w urządzenia i narzędzia oraz technologii stosowanych w naprawach (dowód: karta nr 43).

W toku postępowania Izba poinformowała również, że Komisja Branżowa Rzemiosł Motoryzacyjnych nie opracowała nowych stawek opłat na 2009 rok (dowód: karta nr 56).

Z przedstawionych powyżej ustaleń wynika, iż ustalane przez Komisję stawki opłat dotyczyły rozliczeń napraw powypadkowych z zakładami ubezpieczeń dokonywanych w systemach Audatex i Eurotax.

W tym miejscu wskazać należy, iż przedsiębiorcy branży motoryzacyjnej zrzeszeni w CzIRzIP wykonują przeglądy i naprawy samochodów na zlecenie ich właścicieli oraz powypadkowe naprawy samochodów. Usługi te mogą być finansowane przez właścicieli pojazdów lub przez ubezpieczycieli w ramach polis ubezpieczeniowych odpowiedzialności cywilnej (OC) bądź ubezpieczenia auto-casco (AC). W ostatnim przypadku rozliczenie kosztów naprawy samochodów przez ubezpieczyciela odbywać się może w ramach dwóch systemów – gotówkowego i bezgotówkowego, wyróżnionych według kryterium sposobu wypłaty odszkodowania. W

pierwszym z tych systemów, poszkodowany właściciel samochodu otrzymuje od ubezpieczyciela z własnej polisy AC lub polisy OC sprawcy szkody określoną kwotę odszkodowania, która – według ubezpieczyciela – ma pokryć koszty naprawy. Z kwoty tej właściciel powinien zapłacić zakładowi naprawczemu wynagrodzenie za wykonaną naprawę uszkodzonego samochodu. W systemie rozliczeń gotówkowych odszkodowanie (ustalone według zasad określonych w umowie ubezpieczenia) wypłacane jest zatem właścicielowi pojazdu, który następnie we własnym zakresie rozlicza się z zakładem naprawczym. W systemie rozliczeń bezgotówkowych – a z takim mamy do czynienia w kontekście ustalenia przez Izbę stawek opłat za roboczogodzinę prac blacharskich, lakierniczych i mechanicznych – właściciel pojazdu (tj. osoba poszkodowana i uprawniona do otrzymania odszkodowania z polisy OC lub osoba ubezpieczona uprawniona do otrzymania odszkodowania z polisy AC) zleca zakładowi naprawczemu nie tylko przeprowadzenie naprawy, lecz również upoważnia zakład do reprezentowania siebie w postępowaniu likwidacyjnym, w tym do składania wniosków o dokonanie oględzin, weryfikację kosztów naprawy. Równocześnie właściciel upoważnia zakład ubezpieczeń do wypłaty należnego odszkodowania bezpośrednio na rzecz zakładu naprawczego. Wykorzystywana jest w tym przypadku instytucja przekazu uregulowana w art. 921 Kodeksu cywilnego. W obydwu przypadkach ubezpieczyciele nie zlecają napraw, ponieważ to właściciele samochodów sami wybierają zakład naprawczy.

Systemy Audatex i Eurotax, o jakich mowa powyżej są to natomiast komputerowe systemy pozwalające na przeprowadzanie kalkulacji napraw szkód powypadkowych. Z systemów tych korzystają warsztaty samochodowe, rzeczoznawcy i firmy ubezpieczeniowe. Systemy kalkulacji szkód powypadkowych Audatex i Eurotax zostały przyjęte jako obowiązujące w rozliczeniach szkód komunikacyjnych przez Ogólnopolską Radę Techniczną. W dniu 7 listopada 2001 roku Komunikat w tej sprawie podpisali wchodzący w skład Rady przedstawiciele: PZU SA, TUiR WARTA SA, Daewoo TU SA, Związku Rzemiosła Polskiego, Polskiej Izby Motoryzacji, Rzeczoznawców PZM SA, AUDATEX Polska Sp. z o.o. i EUROTAX Polska Sp. z o.o.⁶

W systemach Audatex i Eurotax gromadzone są informacje dotyczące:

- technologicznych czasów napraw blacharskich udostępnianych przez producentów pojazdów,
- kosztów części zamiennych udostępnianych przez producentów pojazdów oraz generalnych importerów i dystrybutorów autoryzowanych przez producentów;
- kosztów materiałów lakierniczych udostępnianych przez producentów pojazdów
- technologicznych czasów lakierowania udostępnianych przez producentów pojazdów.

Przedmiotowe systemy wykorzystywane są powszechnie przez ubezpieczycieli, niezależnych rzeczoznawców i warsztaty naprawcze zarówno w Polsce, jak i w innych krajach europejskich. Oba systemy oparte są o technologię naprawy określoną przez producenta pojazdu i bazach cen części dostarczanych przez generalnych importerów. Systemy Audatex i Eurotax nie określają wysokości stawek za roboczogodzinę pracy.

Jak ustalono produkty Eurotax oferuje obecnie na polskim rynku EurotaxGlass's Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. Zgodnie z informacjami zawartymi na stronie internetowej Spółki, specjalizuje się ona w „systematycznej obserwacji i dostarczaniu danych o nowych i używanych samochodach, oferując szeroką gamę produktów opartych na zebranych danych, które wykorzystywane są jako podstawa wycen i kalkulacji”. Spółka oferuje narzędzia w postaci oprogramowania, jak również możliwość zintegrowania bazy danych Eurotax z siecią klienta. Spółka posiada w ofercie między innymi następujące narzędzia:

- moduł „kalkulacji i lakierowania” zawierający dane do kosztorysowania napraw blacharsko-lakierniczych;

⁶ za: <http://www.eurotax-polska.com.pl/images/ORT6.pdf>

- moduł „pozostałości” służący do wyliczenia szkody całkowitej metodą pozostałości, automatycznie na podstawie sporządzonej kalkulacji naprawy i wyliczonej wartości rynkowej pojazdu;
- program „CARWERT – Kalkulacja i lakierowanie z modułem ERE”, umożliwiający tworzenie kosztorysów napraw samochodów osobowych, terenowych i dostawczych (głównie napraw powypadkowych) w oparciu o dane serwisowe uzyskane od producenta pojazdu (wdrożony w „głównych towarzystwach ubezpieczeniowych”).
- moduł „MONEX”, optymalizujący koszty napraw uszkodzonych pojazdów w oparciu o ceny części pochodzących z bazy alternatywnych dostawców;
- program „CARWERT – Lakierowanie” służący do wyliczania kosztów naprawy lakierniczej;
- program „EGIS” zawierający wartości robocze, usługi konserwacyjne, techniczne wartości ustawienia oraz instrukcje napraw, przeznaczony dla autoryzowanych i nieautoryzowanych serwisów samochodowych.

Ponadto Spółka posiada w ofercie aplikacje „EREonline” umożliwiające tworzenie kosztorysów napraw samochodów osobowych, terenowych i dostawczych, w oparciu o dane serwisowe uzyskane od producenta pojazdu. Pozwalają one na szacowanie całkowitego kosztu naprawy w oparciu o własne stawki za roboczogodzinę użytkownika oraz przechowywanie wykonywanych kosztorysów⁷.

Sprzedają narzędzi Audatex w Polsce zajmuje się natomiast Audatex Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu, działająca od 1997 r., będąca częścią międzynarodowego holdingu z siedzibą w Zurychu (Audatex Holding GmbH), który w ponad 30 krajach oferuje narzędzia do kalkulacji napraw pojazdów powypadkowych oraz produkty do organizacji procesu likwidacji szkód komunikacyjnych. Jak wynika z informacji zamieszczonych na stronie internetowej Spółki jej misją jest „dostarczanie użytkownikom produktów software'owych i usług umożliwiających kompletną, fachową i szybką obsługę szkód komunikacyjnych od zgłoszenia szkody do wypłaty odszkodowania przy użyciu nowoczesnych technik komunikacyjnych i współdziałanie wszystkich podmiotów uczestniczących w tym procesie”. Spółka oferuje produkty do kalkulacji napraw oparte o dane producenta w zakresie robocizny i części zamiennych oraz lakierowanie według AZT/Eurotax. Jak wskazano na stronie internetowej, systemy rozliczeń Audatex wdrożone zostały zarówno w towarzystwach ubezpieczeniowych (które wprowadziły odpowiednie postanowienia w Ogólnych Warunkach Ubezpieczeń), jak i przez warsztaty samochodowe. W ofercie Audatex znajdują się między innymi następujące produkty:

- „AudaStation – Komputerowe kalkulacje szkód” – program przeznaczony do szybkiego i dokładnego kalkulowania kosztów szkód komunikacyjnych;
- „AudaUpdate” – program będący uzupełnieniem aplikacji „AudaStation”. Pozwala na bezpośrednią aktualizację oprogramowania, baz danych i cenników pojazdów z serwera AudaUpdate;
- „AudaVIN – Identyfikacja pojazdów online” – program pozwalający na określenie szczegółowej identyfikacji pojazdu;
- „AudaSalvage – Internetowa Giełda Pojazdów Uszkodzonych” – usługa skierowana wyłącznie do wiarygodnych partnerów biznesowych (przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie handlu pojazdami uszkodzonymi i używanymi częściami zamiennymi, warsztatów blacharskich i lakierniczych, salonów pojazdów używanych, autokomisów) oferująca dostęp do pojazdów uszkodzonych z terenu całej Polski likwidowanych w firmach ubezpieczeniowych lub w ich imieniu przez firmy rzeczoznawcze jako szkody całkowite;
- „AudaShare – Sieciowe zarządzanie kalkulacjami Audatex”⁸.

⁷ opracowano na podstawie: www.eurotax.pl

⁸ opracowano na podstawie: www.audanet.pl

W toku postępowania antymonopolowego CzIRziP wskazała, że w oparciu o cenniki Audatex i Eurotax kosztorysy powypadkowe sporządzają zakłady ubezpieczeń. W kosztorysach tych zawarte są specyfikacje:

- części do wymiany z uwzględnieniem zamienników i ich ceny;
- zakres robocizny blacharskiej z określonym czasem i stawką za roboczogodzinę blacharską,
- zakres robocizny mechanicznej z określonym czasem i stawką za roboczogodzinę mechaniczną;
- zakres robocizny lakierniczej z określonym czasem i stawką za roboczogodzinę lakierniczą.

CzIRziP wskazała też, że w niektórych przypadkach firmy ubezpieczeniowe honorują wyższe stawki niż te, jakie same zastosowały w kosztorysie pod warunkiem, że stawki te nie przekraczają maksymalnych stawek uznawanych przez te towarzystwa (dowód: karta nr 43).

Tak więc w kalkulacji napraw szkód powypadkowych uwzględnia się koszt części zamiennych lub materiałów lakierniczych i technologiczne czasy napraw (określone na podstawie danych zawartych w systemach Audatex i Eurotax), a także stawkę opłaty za roboczogodzinę określonych prac. Sposób ustalania stawki opłaty za rbg pracy określa treść umowy pomiędzy zakładem ubezpieczeń a ubezpieczonym. I tak np. PZU SA w „Ogólnych warunkach ubezpieczenia Autocasco dla klienta indywidualnego oraz małego lub średniego przedsiębiorcy” wskazuje, że⁹:

- W razie powstania szkody całkowitej, koszt naprawy pojazdu stanowiący podstawę do określenia szkody całkowitej, ustala się na podstawie wyceny sporządzonej przez PZU SA według zasad zawartych w systemie Audatex lub Eurotax tzn. według:
 - maksymalnych cen części zamiennych i materiałów zawartych w ww. systemach;
 - norm czasowych operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu;
 - **stawki za 1 roboczogodzinę** ustalonej przez PZU SA w oparciu o maksymalne ceny usług na terenie działalności jednostki organizacyjnej PZU SA likwidującej szkodę;
- W razie szkody częściowej, w wariancie „Wycena” ustalenie odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez PZU SA według zasad zawartych w systemie Audatex lub Eurotax z zastosowaniem:
 - norm czasowych operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu;
 - **stawki za 1 roboczogodzinę** ustalonej przez PZU SA w oparciu o średnie ceny usług na terenie działalności jednostki organizacyjnej PZU SA likwidującej szkodę;
 - cen części zamiennych i materiałów zawartych w ww. systemach;
 - cen części zamiennych (zespołów) zakwalifikowanych do wymiany, pochodzących z baz producentów o oficjalnych importerów pojazdów, które pozniejsza się w zależności od okresu eksploatacji pojazdu;
- Jeżeli w umowie przyjęto wariant „Warsztat” ustalenie odszkodowania następuje na podstawie uprzednio uzgodnionych z PZU SA kosztów i sposobu naprawy przez warsztat wykonujący naprawę, w oparciu o normy czasowe producenta pojazdu oraz ceny części i materiałów zawarte w systemie Audatex lub Eurotax. Na wniosek ubezpieczonego ustalenie odszkodowania może być dokonane według zasad przyjętych w wariancie „Wycena”. W razie gdy całkowite koszty naprawy przekraczają wartość ustaloną według zasad określonych według zasad przyjętych w wariancie „Wycena” odszkodowanie może być ustalone na podstawie kompletu oryginałów rachunków lub faktur VAT dotyczących **robocizny**, części zamiennych i materiałów (w tym lakierniczych), pod warunkiem złożenia ich do akt szkodowych PZU SA.

Z kolei „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco” stosowane przez Towarzystwo Ubezpieczeń Allianz Polska SA przewidują, że¹⁰:

- Zgodnie z pisemną dyspozycją Ubezpieczonego lub osoby przez niego upoważnionej Allianz ustala wysokość szkody na podstawie wyceny lub na podstawie oryginalnych faktur i rachunków;

⁹ za: http://www.pzu.pl/pub/files/PZU_SA/produkty/koumnikacyjne/OWU_AC_od_01062009.pdf

¹⁰ za: https://www.allianzdirect.pl/ubezpieczenia/cms/pl/docs/owu_ac_0609.pdf

- W przypadku wyceny wysokość szkody ustala się w oparciu o:
 - ceny materiałów i nieoryginalnych części zamiennych o porównywalnej jakości;
 - systemy kosztorysowania Audatex dla wymiaru robocizny;
 - z zastosowaniem **stawek średnich dla robocizny** ustalonych na terenie miejsca zamieszkania posiadacza pojazdu;
- jeżeli wysokość szkody jest określana w oparciu o oryginalne faktury VAT i rachunki, Allianz dokonuje ustalenia kwoty odszkodowania wynikającej z udokumentowanych kosztów naprawy uszkodzeń pozostających w związku przyczynowym ze zdarzeniem, za które ponosi odpowiedzialność. Nie uważa się za należne odszkodowanie kwoty przekraczającej ceny części, materiałów lub wymiar robocizny koniecznej do naprawy określonych w systemie Audatex. Nie uważa się za należne odszkodowanie także tej części **stawki za roboczogodzinę**, która przekracza wysokość średniej stawki w miejscu naprawy pojazdu.

AVANSSUR SA (AXA Direct) w „Ogólnych warunkach ubezpieczeń komunikacyjnych” posługuje się postanowieniami, zgodnie z którymi¹¹:

- Wysokość szkody częściowej ustala się zgodnie z dyspozycją Ubezpieczonego lub osoby przez niego upoważnionej – na podstawie wyceny dokonanej przez lub na zlecenie AXA Direct (metoda kosztorysowa) lub na podstawie oryginalnych faktur i rachunków dokumentujących usługę naprawy uszkodzonego pojazdu;
- W przypadku, gdy wysokość szkody ustalana jest na podstawie wyceny (metoda kosztorysowa) AXA DIRECT ustala wysokość szkody w oparciu o:
 - ceny materiałów i części zamiennych oraz części zamiennych o porównywalnej jakości;
 - systemy kosztorysowania Eurotaxglass’s dla wymiaru robocizny;
 - średnie **stawki dla robocizny** ustalone na terenie miejsca zamieszkania Ubezpieczonego.
- Jeżeli wysokość szkody jest określana w oparciu o oryginalne faktury VAT i rachunki, AXA Direct dokonuje ustalenia kwoty odszkodowania wynikającej z udokumentowanych kosztów naprawy uszkodzeń pozostających w związku przyczynowym ze zdarzeniem, za które ponosi odpowiedzialność. Odszkodowanie pokrywa koszty robocizny w oparciu o następujące stawki robocizny:
 - Dla pojazdów do 3 lat okresu eksploatacji – **stawki za roboczogodzinę** stosowanej przez warsztat autoryzowany (ASO) danej marki pojazdu, nie więcej jednak niż do wysokości średniej stawki stosowanej przez ASO na terenie, gdzie samochód był naprawiany;
 - Dla pojazdów powyżej 3 lat eksploatacji – **stawki za roboczogodzinę** stosowanej przez warsztat, nie więcej jednak niż do wysokości średniej stawki stosowanej przez warszaty działające na terenie, gdzie samochód był naprawiany.

W toku przeprowadzonego postępowania antymonopolowego CzIRzIP przedstawiło Zeznanie CIT-8 o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) przez podatnika podatku dochodowego od osób prawnych za rok podatkowy obejmujący okres od 01.01.2008r. do 31.12.2008r. Z przedstawionego dokumentu wynika, iż w 2008 roku Izba osiągnęła przychód w wysokości [...] zł (dowód: karty nr 63-64 verte).

Organ antymonopolowy zważył, co następuje.

I. W niniejszym postępowaniu antymonopolowym Częstochowskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości z siedzibą w Częstochowie postawiono zarzut zawarcia porozumienia ograniczającego konkurencję określonego w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i

¹¹ za: <http://www.axadirect.pl/www/uploads/pdf/owu.pdf>

konsumentów polegającego na ustalaniu przez Komisję Branżową Rzemiosł Motoryzacyjnych Zarządu Izby stawek cen za roboczogodzinę usług lakierniczych, blacharskich i mechanicznych rekomendowanych do stosowania zakładom rzemieślniczym w rozliczeniach napraw powypadkowych z zakładami ubezpieczeń w systemach Audatex i Eurotax.

Oceniając postawiony zarzut w pierwszej kolejności rozważenia wymaga, czy przedmiotowa sprawa w ogóle ma charakter antymonopolowy tzn. czy w jej okolicznościach doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. W świetle art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest bowiem zapewnienie rozwoju i ochrony konkurencji, a także podejmowana w interesie publicznym ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów. Ustawa antymonopolowa należy więc do sfery prawa publicznego, a instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań przedsiębiorców naruszony jest interes publicznoprawny. Naruszenie interesu publicznego stanowi zatem przesłankę zastosowania przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów¹².

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dawniej Sądu Antymonopolowego) pojęcie „publiczny” należy rozumieć jako „odnoszący się do ogółu, a nie do jednostki czy też określonej grupy”¹³. „Naruszenie interesu publicznego ma miejsce w szczególności wtedy, gdy określonymi działaniami dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystnie zjawiska”¹⁴. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy, który stwierdził, że ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów ma charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; ingeruje, gdy w wyniku pewnych ogólnych zjawisk zagrożona jest sama instytucja konkurencji i nie odnosi się do ochrony roszczeń indywidualnych. W odniesieniu do konkurencji ustawa antymonopolowa chroni interes publiczny polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego¹⁵.

Dobrem chronionym na podstawie przepisów ustawy antymonopolowej jest więc konkurencja rozumiana jako zjawisko o charakterze instytucjonalnym, które jest niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania rynku. Za zagrożenie lub naruszenie mechanizmu konkurencji w takim ujęciu uznaje się działania, które dotyczą sfery szerszego kręgu uczestników rynku, a więc dotyczą konkurencji rozumianej nie jako sytuację pojedynczego przedsiębiorcy, lecz zaburzeń na rynku rozumianych jako negatywne zjawiska charakteryzujące jego funkcjonowanie¹⁶.

Tylko w warunkach konkurencji przedsiębiorcy i konsumenci mają gwarancję realizacji konstytucyjnej wolności gospodarczej i ochrony swoich praw. Jej istotą jest współzawodnictwo niezależnych podmiotów w celu uzyskania przewagi pozwalającej na osiągnięcie maksymalnych korzyści ekonomicznych ze sprzedaży towarów i usług oraz maksymalne zaspokojenie potrzeb konsumentów na możliwie najkorzystniejszych warunkach. Działanie w warunkach konkurencji wymaga samodzielności w podejmowaniu decyzji. Dlatego wszelkie formy grupowych działań przedsiębiorców, które są w stanie ograniczyć wolność działalności gospodarczej uczestników rynku i sztucznie zmienić stosunki rynkowe prowadzą do zakazanego zniekształcenia konkurencji, a przez to godzą w interes publiczny.

W świetle powyższego stwierdzić należy, iż ustalanie przez związek przedsiębiorców cen sprzedaży towarów – a takie zachowanie jest przedmiotem postawionego w niniejszej sprawie zarzutu – godzi w tak rozumianą konkurencję, gdyż w sztuczny sposób prowadzi do zmiany stosunków rynkowych między przedsiębiorcami, do których powyższe ustalenia są kierowane w formie zaleceń czy rekomendacji. Ustalanie przez Izbę zalecanych stawek opłat za roboczogodzinę

¹² wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2003 r. sygn. akt I CKN 527/01; wyrok SOKiK z dnia 1 grudnia 2005 r. sygn. akt XVII AmA 69/04.

¹³ wyrok SOKiK z dnia 12.06.2002r. sygn. akt XVII AmA 47/01.

¹⁴ wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 24.10.1991r. sygn. akt XV Amr 8/90.

¹⁵ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29.05.2001r. sygn. I CKN 1217/98.

¹⁶ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 28.11.2003 r. sygn. XVII AmA 105/02.

usług lakierniczych, blacharskich i mechanicznych uznać należy za niedopuszczalną ingerencję w swobodę prowadzenia działalności gospodarczej przez niezależnych przedsiębiorców prowadzących warsztaty samochodowe, która w skutkować może w negatywny sposób nie tylko w sferze konkurencji, ale w ostatecznym rozrachunku również w stosunku do osób ubezpieczonych, korzystających z usług zakładów naprawczych, godząc w ich interesy ekonomiczne. Zakwestionowana praktyka CzIRziP wywiera wpływ na rynek usług blacharskich, lakierniczych i mechanicznych na terenie działalności Izby i skutkować może w stosunku do wszystkich rzeczywistych i potencjalnych klientów korzystających z usług zakładów samochodowych zrzeszonych w strukturach Izby, dokonujących napraw szkód powypadkowych w ramach zawartych z zakładami ubezpieczeń umów. Uznać zatem należy, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy zagrożony został interes publicznoprawny, co uzasadnia ocenę zachowania stron niniejszego postępowania antymonopolowego w świetle art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, którego naruszenie zarzucono Izbie w niniejszej sprawie, *Zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym polegające w szczególności na ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów.*

Celem zakazu porozumień ograniczających konkurencję zawartego w art. 6 ustawy antymonopolowej jest ochrona konkurencji rozumianej jako współzawodnictwo niezależnie działających podmiotów zmierzających do osiągnięcia podobnych celów gospodarczych, której nieodzownym elementem jest niezależne i powiązane z ryzykiem ustalanie przez przedsiębiorców własnej strategii rynkowej. Prawidłowe działanie mechanizmu stabilnej i efektywnej konkurencji wymaga zatem, aby uczestnicy rynku w samodzielny sposób, w oparciu o rachunek ekonomiczny, podejmowali decyzje odnośnie określania swoich zachowań na rynku, w tym warunków, na jakich zamierzają sprzedawać oferowane przez siebie towary. U podstaw zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję leży więc postulat samodzielności rynkowej, z którego wynika zakaz nawiązywania wszelkich kontaktów, których celem lub skutkiem jest wykluczenie lub ograniczenie ryzyka związanego z suwerennym działaniem w warunkach konkurencji¹⁷. Dlatego wszelkie formy grupowych działań przedsiębiorców, które mogą ograniczyć wolność działalności gospodarczej i sztucznie zmienić stosunki rynkowe prowadząc tym samym do zniekształcenia konkurencji są zakazane i sprzeciwiają się założeniom gospodarki rynkowej.

Podkreślenia wymaga, iż porozumienia dotyczące ustalania cen uznawane są za jedne z najpoważniejszych naruszeń zakazu praktyk ograniczających konkurencję. Ceny są bowiem elementem umowy na ogół najsilniej oddziałującym na relacje konkurencyjne między przedsiębiorcami, a zarazem wpływającym na wybór ofert przez odbiorców. Konkurencja cenowa między przedsiębiorcami pozwala na utrzymywanie cen na poziomie możliwym do zaakceptowania przez konkurentów i ich kontrahentów, a zarazem wymusza na tych pierwszych wzrost efektywności i redukcję kosztów¹⁸. Sprawnie działający system konkurencji cenowej wywiera również wpływ na rynek konsumencki, tworzy bowiem na nim możliwość dokonywania racjonalnych wyborów produktów, które najpełniej zabezpieczają potrzeby odbiorców. Niedozwolone porozumienia ograniczające konkurencję powodują, że warunki sprzedaży towarów, w tym ceny, są mniej korzystne niż wynikałoby to z wolnorynkowej gry popytu i podaży, ze szkodą dla nabywców. Celem zakazu porozumień ograniczających konkurencję jest zatem oprócz optymalizacji efektywności działań ekonomicznych, ochrona interesów konsumentów, którzy są najsłabszymi uczestnikami rynku. Dla nich konkurencja oznacza bowiem niższe ceny, bogatszą

¹⁷ M.A. Dausés, *Prawo gospodarcze Unii Europejskiej*, C.H. Beck, Warszawa 1999, s. 674.

¹⁸ E. Modzelewska – Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wydawnictwo TWIGGER, Warszawa 2002, s. 71.

ofertę i wyższą jakość towarów i usług oraz możliwość dokonywania racjonalnych wyborów takich produktów, które najlepiej zaspokajają ich potrzeby.

Stosownie art. 4 pkt 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ilekroć w jej treści mowa jest o porozumieniach – rozumie się przez to:

- a) umowy zawierane między przedsiębiorcami, między związkami przedsiębiorców oraz między przedsiębiorcami i ich związkami albo niektóre postanowienia tych umów;
- b) uzgodnienia dokonane w jakiegokolwiek formie przez dwóch lub więcej przedsiębiorców lub ich związki;
- c) uchwały lub inne akty związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych.

Jak wynika z powyższego jedną z form koordynacji zachowań, która może być kwalifikowana jako porozumienie ograniczające konkurencję stanowią uchwały i inne akty związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych. Powyższy rodzaj porozumienia może być stosowany wyłącznie przez związki przedsiębiorców, które nie koordynują własnych działań, lecz działania podmiotów trzecich – przedsiębiorców zrzeszonych w takim związku. Zgodnie z art. 4 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, pod pojęciem „związków przedsiębiorców” należy rozumieć izby, zrzeszenia i inne organizacje zrzeszające przedsiębiorców, jak również związki tych organizacji. W myśl art. 4 pkt 1 ww. ustawy pod pojęciem „przedsiębiorcy” należy natomiast rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. I tak, stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.) przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców, stosownie do art. 4 ust. 2 tejże ustawy, uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. „Działalnością gospodarczą” jest natomiast, zgodnie z przepisem art. 2 przedmiotowej ustawy, zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Jak ustalono w toku postępowania członkami Izby jest między innymi 11 cechów rzemiosł, do których należą indywidualni rzemieślnicy. Spośród nich 6 cechów, zrzeszających ogółem [...] zakładów branży motoryzacyjnej, ma swoją reprezentację w Komisji Branżowej Rzemiosł Motoryzacyjnych Zarządu CzIRzIP.

Stosownie do art. 2 ust. 1 i 1a ustawy o rzemiośle rzemieślnikiem jest osoba fizyczna zajmująca się rzemiosłem tj. zawodowo wykonująca działalność gospodarczą (indywidualnie lub jako wspólnik spółki cywilnej) z udziałem kwalifikowanej pracy własnej, we własnym imieniu i na własny rachunek, zatrudniająca do 50 pracowników. Rzemieślnicy jako osoby fizyczne wykonujące we własnym imieniu działalność gospodarczą są zatem przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów ustawy antymonopolowej.

Cechy – zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rzemiośle – to natomiast organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła zrzeszające rzemieślników według kryterium terytorialnego lub według rodzaju działalności gospodarczej.

Nie ulega zatem wątpliwości, iż CzIRzIP jako izba rzemieślnicza zrzeszająca cechy rzemieślnicze (których członkami są rzemieślnicy, a więc osoby fizyczne zajmujące się – indywidualnie lub w formie spółek cywilnych – rzemiosłem) jest związkiem przedsiębiorców w rozumieniu art. 4 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jest bowiem związkiem organizacji (cechów) zrzeszających przedsiębiorców (rzemieślników).

Jako związek przedsiębiorców CzIRzIP podlega zatem rygorom wynikającym z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dotyczącym zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję.

Porozumienia ograniczające konkurencję ujawniają się na określonym rynku właściwym. Stąd też dla poprawnej oceny zachowania uczestników niniejszego postępowania w kontekście zastosowania art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest zdefiniowanie rynku właściwego w niniejszej sprawie. Zgodnie z art. 4 pkt 9) ww. ustawy przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, uznawane są przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu panują zbliżone warunki konkurencji. Pod pojęciem towarów rozumieć należy, w myśl art. 4 pkt 7 ustawy antymonopolowej, zarówno rzeczy, jak i energię, papiery wartościowe i inne prawa majątkowe, usługi, a także roboty budowlane.

Pojęcie rynku właściwego odnosi się przedmiotowo do wszystkich wyrobów (usług) jednego rodzaju, które ze względu na swoje szczególne właściwości odróżniają się od innych wyrobów (usług) w taki sposób, że nie istnieje możliwość dowolnej ich zamiany. Rynek właściwy produktowo obejmuje wszystkie towary, które służą zaspokajaniu tych samych potrzeb nabywców, mają zbliżone właściwości, podobne ceny i reprezentują podobny poziom jakości¹⁹. Niezbędnym elementem rynku właściwego jest także jego wymiar geograficzny, oznaczający konieczność wskazania obszaru, na którym warunki konkurencji, mające zastosowanie do określonych towarów, są jednakowe dla wszystkich konkurentów. Zatem, aby wyznaczyć rynek właściwy określoną działalność poddaje się analizie z punktu widzenia asortymentowego, a także geograficznego.

Organ antymonopolowy uznał, iż rynkiem właściwym pod względem produktowym jest w niniejszej sprawie rynek usług naprawczych pojazdów mechanicznych (usług blacharskich, lakierniczych i mechanicznych), które obejmują w ogólności czynności polegające na naprawach, w tym naprawach powypadkowych, karoserii i poszczególnych układów uszkodzonych pojazdów (układu napędowego, hamulcowego, kierowniczego, zawieszenia, silnika i in.). Od strony podaźowej uczestnikami tak wyznaczonego rynku są przedsiębiorcy prowadzący działalność w formie warsztatów samochodowych, przy czym dostęp do świadczenia ww. usług nie jest w żaden sposób reglamentowany poprzez konieczność uzyskania określonych uprawnień.

Mówiąc o podaźowej stronie rynku produktowego wskazać należy, iż zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy o rzemiośle przedsiębiorcy świadczący usługi lakiernicze, blacharskie i mechaniczne mogą – na zasadzie dobrowolnej przynależności – tworzyć organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła. Przynależność do samorządu rzemiosła nie jest jednak warunkiem prowadzenia działalności w ww. zakresie.

W powyższym kontekście należy również wspomnieć, iż jakkolwiek możliwość świadczenia usług naprawczych (lakierniczych, blacharskich i mechanicznych) pojazdów samochodowych nie jest uwarunkowana posiadaniem określonych uprawnień, to przedsiębiorców prowadzących tego typu działalność można podzielić na rzemieślników legitymujących się świadectwami czeladniczymi lub dyplomami mistrzowskimi oraz przedsiębiorców nieposiadających takich tytułów. Podmiotami uprawnionymi do przeprowadzania egzaminów kwalifikacyjnych na tytuły czeladnika i mistrza w danym zawodzie są izby rzemieślnicze. Warunki dopuszczenia do egzaminu czeladniczego i mistrzowskiego określa § 6 i § 7 rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 października 2005 r. w sprawie egzaminów na tytuły czeladnika i mistrza w zawodzie, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (Dz.U. Nr 215, poz. 1820).

Wśród przedsiębiorców prowadzących działalność na rynku usług lakierniczych, blacharskich i mechanicznych można ponadto wyróżnić autoryzowane stacje obsługi i serwisy samochodowe oraz podmioty nie posiadające autoryzacji.

¹⁹ E. Modzelewska-Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji ...* - op.cit., s. 49.

Od strony popytowej uczestnikami rynku ww. usług są właściciele pojazdów mechanicznych, w tym konsumenci. W powyższym kontekście wspomnieć należy, iż wszyscy właściciele pojazdów samochodowych podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, zaś niektórzy z nich zawierają z zakładami ubezpieczeń umowy ubezpieczeń majątkowych posiadanych pojazdów. W konsekwencji dużą część usług świadczonych przez warsztaty branży motoryzacyjnej stanowią usługi pozostające w związku z ww. umowami ubezpieczeniowymi, finansowane przez ubezpieczycieli w ramach polis ubezpieczeniowych odpowiedzialności cywilnej (OC) bądź ubezpieczenia autocasco (AC). Wówczas, w przypadku wyboru przez osobę ubezpieczoną bezgotówkowego wariantu wypłaty odszkodowania, to zakład naprawczy reprezentuje właściciela uszkodzonego pojazdu wobec zakładu ubezpieczeń zaś rozliczenia z tytułu naprawy mają miejsce pomiędzy zakładem ubezpieczeń a zakładem naprawczym, któremu wypłacane jest odszkodowanie.

Wyznaczając rynek właściwy w ujęciu terytorialnym wzięto pod uwagę, iż decydujące znaczenie w tym kontekście ma okoliczność, czy dla odbiorców określonego towaru, określeni przedsiębiorcy prowadzący działalność w różnych miejscach faktycznie stanowią alternatywne źródło zaopatrzenia. Organ antymonopolowy uznał, iż w przypadku przedsiębiorców świadczących usługi naprawy pojazdów samochodowych (usługi lakiernicze, blacharskie i mechaniczne) konkurencja ma wymiar lokalny. Decyduje o tym – w braku istotnych różnic dla świadczenia tego typu usług na terenie całego kraju i braku barier w dostępie do przedmiotowego rynku – punkt widzenia posiadacza uszkodzonego pojazdu, który nie jest raczej skłonny do zlecenia usług naprawczych warsztatom z odległych miejscowości. O wyborze zakładu naprawczego decydować będzie zatem w dużej mierze jego względnie bliskie położenie. Faktem powszechnie znanym jest, iż zasięg działania zakładów naprawczych co do zasady obejmuje obszar położony blisko ich siedziby tj. osiedla, gminy, miasta, powiatu, co nie wyklucza możliwości świadczenia usług dla kontrahentów spoza tego obszaru. Jednakże dominujący udział w sprzedaży usług przez zakłady naprawcze mają usługi świadczone na rzecz klientów pochodzących z najbliższej okolicy, albowiem korzystanie z usług naprawczych w konkretnych, pojedynczych sytuacjach ma ograniczony zasięg zależny przede wszystkim od celu naprawy i zazwyczaj ma charakter lokalny. Wynika to przede wszystkim z wysokich kosztów transportu związanych z korzystaniem z usług warsztatu z odległego miejsca zamieszkania, jak również lepszej orientacji klientów wśród lokalnych dostawców usług naprawczych (w porównaniu ze znajomością dostawców odległych geograficznie) – tj. preferencji klientów. Oznacza to, iż zakres terytorialny działalności każdego z zakładów naprawczych jest ograniczony do obszaru konkretnej miejscowości albo gminy lub jej części, a zatem zakres terytorialny rynku napraw samochodów ma charakter lokalny. W konsekwencji należy przyjąć, iż na terenie objętym zasięgiem działalności CzIRzIP takich rynków lokalnych jest wiele i każdego z tych rynków dotyczy zakwestionowana w niniejszym postępowaniu praktyka ograniczająca konkurencję.

Należy zwrócić uwagę, iż z uwagi na bliżej nieokreśloną liczbę rynków lokalnych nie jest ani możliwe, ani celowe – ze względu na ekonomikę postępowania – badanie i wyodrębnianie każdego pojedynczego lokalnego rynku napraw samochodów w obrębie terytorialnego zasięgu działania Izby. W tej sytuacji – w warunkach zaistniałego stanu faktycznego – określenie rynku właściwego w aspekcie geograficznym jako lokalne rynki napraw samochodów na terenie objętym działalnością CzIRzIP jest prawidłowe i nie powinno budzić wątpliwości interpretacyjnych, albowiem w ten sposób zakres niniejszego orzeczenia obejmuje wszystkich rzeczywistych i potencjalnych przedsiębiorców świadczących usługi napraw samochodów zrzeszonych w strukturach Izby, którzy funkcjonują na wszystkich rynkach lokalnych w obrębie jej działalności. Podkreślenia wymaga, iż przyjęta powyżej koncepcja rynku właściwego jako rynków lokalnych istniejących na danym terenie znajduje potwierdzenie w orzecznictwie antymonopolowym (*vide* wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23.04.2008r. sygn. akt XVII AmA 75/04).

Podsumowując należy wskazać, iż rynkiem właściwym w niniejszej sprawie są lokalne rynki usług naprawczych pojazdów mechanicznych (usług lakierniczych, blacharskich i mechanicznych)

istniejące w obrębie wyznaczonym przez geograficzny zasięg działania Częstochowskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Częstochowie. Biorąc pod uwagę siedziby cechów rzemiosł mających reprezentację w Komisji Branży Motoryzacyjnej (które zrzeszają zakłady naprawcze będące adresatami kwestionowanych zaleceń cenowych) można przyjąć, iż wspomniane rynki lokalne będą w okolicznościach niniejszej sprawy położone w obrębie miasta Częstochowy i powiatu częstochowskiego, powiatu kłobuckiego, powiatu pajęczańskiego, powiatu myszkowskiego i powiatu lublinieckiego.

W niniejszej sprawie kwestią podlegającą rozstrzygnięciu jest, czy CzIRziP – poprzez ustalenie stawek opłat za robocizogodzinę usług blacharskich, lakierniczych i mechanicznych rekomendowanych do stosowania w rozliczeniach napraw powypadkowych z zakładami ubezpieczeń w systemach Audatex i Eurotax – dopuściła się zawarcia na rynku właściwym porozumienia ograniczającego konkurencję określonego w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jak wskazano we wcześniejszej części niniejszej decyzji jedną z form takich porozumień są – w myśl art. 4 pkt 5 lit. c ustawy antymonopolowej – uchwały i inne akty związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych.

Jako uchwały związku przedsiębiorców (lub jego organu statutowego) traktować należy wszelkie decyzje skierowane do członków związku, które mają dla nich charakter wiążący lub co najmniej *quasi*-wiązący (wiązący prawnie lub choćby tylko faktycznie)²⁰. Należy podkreślić, iż do traktowania określonych aktów związków przedsiębiorców jako porozumienia nie jest konieczne nadanie im wiążącego charakteru; wystarczające jest że zamiarem (celem) związku przedsiębiorców było wywołanie – w drodze aktu wewnętrznego – określonych zachowań przedsiębiorców. Kryteria porozumienia, o jakim mowa w art. 4 pkt 5 lit. c ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów spełniają zatem wszelkie – również niewiążące – rekomendacje (zalecenia) odnośnie poziomu cen kierowane przez związki przedsiębiorców do ich członków. W wyroku z dnia 8 listopada 1983 r. w sprawach połączonych 96-102, 104, 105, 108 i 110/82 *NV IAZ International Belgium* i in. Przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich (Zb. Orz. ETS 1983, 3369) Europejski Trybunał Sprawiedliwości wyraził stanowisko, iż *zakaz porozumień ograniczających konkurencję dotyczy również związków przedsiębiorców, w zakresie, w jakim ich własne czynności lub czynności zrzeszonych przedsiębiorców przyczyniają się do wywołania skutków, które ten artykuł²¹ stara się wyeliminować. Zalecenie związku przedsiębiorców, nawet jeśli nie ma mocy obowiązującej, nie może być nie objęte tym artykułem, jeżeli stosowanie się do zalecenia przedsiębiorstw, do których jest adresowane może mieć istotny wpływ na konkurencję na danym rynku*. W wyroku z dnia 27 stycznia 1987 r. w sprawie 45/85 *Verband der Sachversicherer e.V.* przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich (Zb. Orz. ETS 1987, 405) ETS wskazał natomiast, iż zalecenie dane przez związek przedsiębiorców, które – bez względu na swój status prawny – dokładnie wyraża politykę koordynowania zachowania członków tego związku, stanowi decyzję związku przedsiębiorstw.

Do kategorii porozumień ograniczających konkurencję należą zatem wszelkie decyzje związków przedsiębiorców skierowane bezpośrednio lub pośrednio do ich członków w celu wywołania określonego działania bądź zaniechania. Są to w szczególności statuty, uchwały i inne akty wewnętrzne, a także wytyczne bądź zalecenia o charakterze nieformalnym²².

Nie ma wobec tego znaczenia forma „aktu” związku z przedsiębiorców skierowanego do jego członków. Obok uchwał mogą to być np. rekomendacje, okólniki, czy dyrektywy. Zakresem

²⁰ K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008, s. 176.

²¹ art. 85 ust 1 Traktatu o Utworzeniu Wspólnoty Europejskiej (aktualnie art. 81 ust. 1 TWE) wprowadzający zakaz porozumień ograniczających konkurencję.

²² *Zakaz porozumień ograniczających konkurencję I*, wpraw. T. Skoczny, W. Szpringer, Dom Wydawniczy ELIPSA, Urząd Antymonopolowy, Warszawa 1996, s. 27.

pojęciowym porozumienia mogą być objęte również niewiążące zalecenia określonego postępowania²³.

W świetle powyższego uznać należy, iż ustalenia CzIRziP odnośnie poziomu stawek opłat za usługi blacharskie, mechaniczne i lakiernicze, o jakich informowane były w formie pism cechy członkowskie Izby (a za ich pośrednictwem – indywidualni rzemieślnicy) spełniają kryterium porozumienia w rozumieniu art. 4 pkt 5) lit. c) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów mającego formę „innych aktów związków przedsiębiorców”. W ocenie organu antymonopolowego oczywistym jest, iż ww. pisma, mimo, iż nie miały formy wiążącej członków izby uchwały, wpływać mogły na zachowania cenowe przedsiębiorców świadczących usługi naprawcze pojazdów samochodowych.

Do takiego wniosku skłania organ antymonopolowy po pierwsze okoliczność, iż ustalanie przez Komisję stawek opłat za roboczogodzinę usług blacharskich, lakierniczych i mechanicznych oraz dystrybucja wśród członków Izby pism informujących o powyższych ustaleniach nie jest zdarzeniem incydentalnym. Począwszy od 2005 r. działania w tym zakresie w sposób regularny podejmowane były corocznie przez Komisję Rzemiosł Motoryzacyjnych powołaną na podstawie Statutu przez Zarząd Izby. Informacje o ustalonych stawkach przesyłane były do cechów członkowskich CzIRziP, a za ich pośrednictwem do indywidualnych rzemieślników zrzeszonych w cechach. Dodatkowo podkreślenia wymaga, iż pod wszystkimi pismami zawierającymi zalecenia co do poziomu cen widnieje podpis osoby uprawnionej do reprezentowania CzIRziP tj. Wiceprezesa Zarządu – Dyrektora Izby. O tym, iż podejmowane przez Komisję ustalenia oraz informujące o nich pisma stanowią porozumienie zmierzające do wywołania określonych zachowań przedsiębiorców świadczy również treść tych pism oraz protokołów z posiedzeń Komisji, na których podejmowane były ustalenia w przedmiotowym zakresie, w których wskazuje się m.in., iż

- „Komisja ustaliła stawki netto na roboty lakiernicze i blacharskie w wysokości 80,- zł dla zakładów rzemieślniczych branży motoryzacyjnej regionu częstochowskiego na 2005 rok” (dowód: karta nr 44);
- „Komisja postanowiła w 2005 roku przyjąć następujące stawki (...). Podejmując taką decyzję Komisja brała pod uwagę sukcesywnie załamujący się rynek usług. W interesie każdego zakładu jest przyciągnięcie klientów. Powinna temu służyć konkurencyjność cen stosowanych przez rzemiosło” (dowód: karta nr 35);
- „Komisja (...) przeanalizowała stawki na roboty lakiernicze, blacharskie i mechaniczne stosowane w 2005 r. do rozliczeń napraw powypadkowych w systemie Audatex i Eurotax. Komisja ustaliła minimalne stawki w 2006 r. na poziomie (...). Podejmując taką decyzję Komisja brała pod uwagę sukcesywnie załamujący się rynek usług motoryzacyjnych. Stosowne pisma w tym zakresie należy skierować do Cechów Rzemiosł oraz firm ubezpieczeniowych” (dowód: karta nr 46);
- Komisja ustaliła minimalne stawki w 2006 r. na poziomie (...). Podejmując taką decyzję Komisja brała pod uwagę sukcesywnie załamujący się rynek usług motoryzacyjnych. Dodatkowo informujemy, że minimalne stawki są podstawą regulowania, na drodze sądowej, spornych spraw cenowych między przedsiębiorcą a ubezpieczycielem” (dowód: karta nr 36);
- „(...) przedmiotem posiedzenia będzie zatwierdzenie minimalnych stawek na 2007r. na prace blacharsko-mechaniczne i lakiernicze ustalanych na podstawie uśrednionych stawek za Rbg zgodnie z informacjami przedłożonymi przez właścicieli zakładów rzemieślniczych. (...) Podejmując decyzję zmiany stawek Komisja miała na uwadze zapewnienie ekonomicznych warunków firmom świadczących usługi motoryzacyjne” (dowód: karta nr 47);
- „Ekonomiczna minimalna stawka 1 roboczogodziny netto (...) na terenie działania Izby (...) od 15.01.2007 roku wynosi (...)” (dowód: karta nr 48);

²³ K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji ... - op.cit.*, s. 177.

- „Komisja ustaliła na 2007 r. minimalne stawki jednej roboczogodziny netto dla Serwisów, Autoryzowanych Stacji Obsługi i zakładów branży motoryzacyjnej działających na terenie regionu częstochowskiego. Wysokość stawek obowiązujących od 15.01.2007r. wynosi (...). Podejmując taką decyzję Komisja miała na uwadze zapewnienie ekonomicznych warunków firmom świadczącym usługi” (dowód: karta nr 37);

Mając powyższe na uwadze, należy wskazać, iż zakwestionowane zachowania Izby nie mogą być interpretowane inaczej aniżeli jako porozumienie, o jakim mowa w art. 4 pkt 5) lit. c) ustawy antymonopolowej. Opisane działania wyraźnie wskazują na wolę koordynowania zachowań cenowych rzemieślników zrzeszonych w cechach rzemiosł będących członkami Izby poprzez zalecanie im do stosowania określonych stawek opłat.

Taki charakter ma w ocenie organu antymonopolowego również pismo informujące o wysokości stawek opłat ustalonych w 2008 r. (dowód: karta nr 50). Pomimo, iż w jego treści wskazano, że „(...) zakłady naprawcze stosują indywidualne stawki rbg, przyjęte w oparciu o wielkość ponoszonych kosztów związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą gwarantującą im rentowność”, zaś w treści pisma mowa jest od „uśrednionych stawkach” to nie może budzić wątpliwości, iż pismo to wpisuje się całokształt zachowań Izby podejmowanych w analizowanym zakresie i jest kontynuacją wcześniejszych działań. W piśmie tym wskazano ponadto, iż „Komisja Branżowa Rzemiosł Motoryzacyjnych (...) informuje, że w związku z rosnącymi kosztami prowadzenia działalności gospodarczej w branży motoryzacyjnej (...) ulegają zmianie w 2008 roku stawki rbg za prace blacharskie i lakiernicze stosowane przez ASO i zakłady rzemieślnicze”, co świadczy o tym, iż pismo to ma charakter nie tylko informacyjny, ale zawiera również rekomendacje odnośnie stosowanych przez rzemieślników cen, które powinni postrzegać jako opłacalne. Jest zatem aktem, którego intencją jest kierowanie zachowaniem członków Izby.

Dla stwierdzenia, iż w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia zakazu określonego w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, iż celem zawartego porozumienia lub jego skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku.

Dla prawnego udowodnienia porozumienia wystarczające jest wykazanie, że jego cel jest antykonkurencyjny, nie jest natomiast konieczne wykazywanie jego antykonkurencyjnych skutków. Bez znaczenia pozostaje wobec tego, czy w praktyce nastąpiła realizacja porozumienia. Cel i skutek porozumienia mają charakter alternatywny; dla zastosowania zakazu porozumień ograniczających konkurencję wystarczy, spełnienie jednej z omawianych przesłanek. Jeżeli porozumienie ma antykonkurencyjny cel (a skutek jeszcze nie wystąpił lub w ogóle nie wystąpi) jest ono traktowane jako niedozwolone.

Powyższe stanowisko znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie sądów wspólnotowych i krajowych. W wyroku z dnia 30.01.1985r. w sprawie 123/83 *Bureau National Interprofessionnel du Cognac (BNIC) przeciwko Guy Clair* (Zb. Orz. ETS 1985, 391) Europejski Trybunał Sprawiedliwości orzekł, iż *nie ma potrzeby brać pod uwagę faktycznych skutków porozumienia, jeżeli jego celem jest ograniczanie, zapobieganie lub zniekształcanie konkurencji*. W wyroku tym ETS orzekł również, iż *Z samej swojej istoty porozumienie ustalające minimalną cenę na towar (...) zmierza do zniekształcenia konkurencji na rynku*. W podobny sposób ETS wypowiedział się w wyroku z dnia 11.07.1989r. w sprawie 246/86 *S.C. Belasco i in.* Przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich (Zb. Orz. ETS 1989, 2117), wskazując, iż w kontekście kartelu ustalanie ogólnie obowiązujących cen, nawet, gdy te nie są respektowane w praktyce, stanowi naruszenie prawa konkurencji, jeżeli ich celem jest naruszenie konkurencji.

Z kolei w wyroku z dnia 15.03.2000r. w sprawie *Cementeries i in.* Przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich (Zb. Orz. ETS 2000, II-491) Sąd Pierwszej Instancji podniósł, że *nie ma potrzeby brania po uwagę konkretnych skutków porozumienia, jeżeli jest jasne, iż miało ono na celu zapobieżenie, ograniczenie lub zniekształcenie konkurencji na wspólnym rynku*. W takim przypadku,

brak w podważanej decyzji jakiegokolwiek analizy skutków porozumienia na konkurencję nie stanowi takiej wady decyzji, która mogłaby prowadzić do jej unieważnienia. Zatem, jeśli Komisja udowodniła, że cel porozumienia był antykonkurencyjny, nie musi dodatkowo wykazywać, iż porozumienie spowodowało ograniczenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku. (...) Porozumienia są zakazane niezależnie od skutku, jeżeli mają antykonkurencyjny cel.

W powyższym kontekście można również powołać Wyrok Sądu I Instancji z dnia 23.02.1994r. w sprawach połączonych T-39/02 i T-40/92 *Groupement des Cartes Bancaires „CB” i Europay International SA* przeciwko Komisji WE (Zb. Orz. ETS 1994, II-49), gdzie wskazano, iż skoro porozumienie ma za swój cel ograniczać konkurencję, nie jest konieczne rozważanie specyficznych skutków porozumienia z uwzględnieniem reguł konkurencji. Podobnie w wyroku z dnia 21 października 2003r. w sprawie T-368/00 *General Motors Nederland BV i Opel Nederland BV* przeciwko Komisji WE (Zb. Orz. ETS 2003, II-4491) Sąd Pierwszej Instancji orzekł, że gdy jest oczywiste, że porozumienie ma na celu zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku, nie ma potrzeby uwzględniać konkretnych rezultatów porozumienia w celu zastosowania art. 81 ust. 1 TWE. Natomiast w wyroku z dnia 17.07.1997r. w sprawie C-219/95 P *Ferriere Nord SpA* przeciwko Komisji WE (Zb. Orz. ETS 1997, I-4411) ETS orzekł, iż aby można było uznać, że doszło do naruszenia art. 85 ust. 1 TWE, nie jest konieczne, aby porozumienie miało zarówno antykonkurencyjny cel, jak i skutek (...). Cel i skutek mają charakter alternatywny, a nie kumulatywny.

W podobny sposób wypowiadał się również Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W wyroku z dnia 7 lipca 2004 r. sygn. akt XVII Ama 65/03 SOKiK stwierdził, iż *nie jest konieczne udowodnienie „faktycznego stosowania” przez przedsiębiorcę praktyki monopolistycznej (...). Z treści art. 1 ust. 2 ustawy wynika bowiem, że jej reżimowi podlegają nie tylko praktyki monopolistyczne ograniczające konkurencję, które wywołały bądź aktualnie wywołują skutki na terenie Polski, ale również praktyki, które choćby tylko hipotetycznie, mogą wywoływać takie skutki.* Ponadto w wyroku z dnia 15 lipca 1998 r. sygn. akt XVII Ama 32/98 ww. Sąd stwierdził, że *„(...) dla uznania konkretnego działania albo zaniechania za przejaw praktyki monopolistycznej nie jest wcale konieczne, aby owo zachowanie wywoływało skutki na rynku. Dla bytu praktyki monopolistycznej wystarczająca jest już bowiem sama możliwość wystąpienia na rynku negatywnych skutków będących przejawem ograniczenia konkurencji”.*

Należy również podkreślić, iż przy interpretacji celu porozumienia należy mieć na uwadze czysto obiektywne kryteria, oderwane od subiektywnych zamiarów stron czy motywów działania²⁴. Cel porozumienia powinien jednoznacznie wynikać z jego treści i bez znaczenia pozostaje kwestia świadomości istnienia tego celu po stronie podmiotu stosującego daną praktykę.

Analizując antykonkurencyjny charakter zarzucanego porozumienia należy zauważyć w pierwszej kolejności, iż w niniejszej sprawie ustalanie rekomendowanych cen, jakiego dopuściła się Izba odnosi się do stawek opłat stosowanych w rozliczeniach napraw powypadkowych dokonywanych przez przedsiębiorców prowadzących warsztaty samochodowe z zakładami ubezpieczeń. Podkreślić należy, iż w takiej sytuacji to właściciel uszkodzonego pojazdu wybiera zakład naprawczy, jednakże nie uczestniczy on w rozliczeniach kosztów naprawy, które odbywa się bez jego udziału pomiędzy ubezpieczycielem a zakładem naprawczym reprezentującym właściciela samochodu w postępowaniu likwidacyjnym. Można zatem założyć, iż z uwagi na powyższe uwarunkowania właściciel pojazdu wybierając zakład naprawczy nie będzie kierował się – jako decydującym – kryterium ceny, po jakiej zostanie dokonana naprawa. Innymi słowy stawka opłaty za roboczogodzinę pracy w warsztacie samochodowym nie będzie tutaj kluczowym parametrem wpływającym na wybór ofert przez klientów korzystających z usług naprawczych. Właściciel samochodu, który wybiera zakład naprawczy nie uczestniczy bowiem w rozliczeniach powyższych

²⁴ P. Bielińska – Grothuss, *Porozumienia ograniczające konkurencję w prawie polskim i wspólnotowym*, Głosa 2004/3/4.

usług. Uczestniczy w nich natomiast ubezpieczyciel, który z polisy właściciela pojazdu bądź sprawcy szkody finansuje naprawę samochodu w ramach umowy ubezpieczenia OC lub AC.

Niemniej jednak stwierdzić należy, iż ustalanie przez Izbę rekomendowanego poziomu cen ma antykonkurencyjny charakter z uwagi na to, że poprzez ingerencję w swobodę prowadzenia działalności gospodarczej przez indywidualnych przedsiębiorców, może prowadzić do wyrównywania się stosowanych na rynku cen i ich ustalenia na ponadkonkurencyjnym poziomie. Zakwestionowane działanie prowadzić może bowiem do tego, iż w rozliczeniach z zakładami ubezpieczeń wszystkie zrzeszone w Izbie warsztaty samochodowe oferować będą ceny o określonej wysokości lub powyżej określonej wysokości. W efekcie nastąpi spłaszczenie cen i ich ustalenie na poziomie wyznaczonym nie przez indywidualne uwarunkowania prowadzonej przez każdego rzemieślnika działalności gospodarczej, ale wewnętrzne, odgórne zalecenia ze strony Izby. Może to doprowadzić do sytuacji, w której zakłady ubezpieczeń zmuszone byłyby za roboczogodzinę pracy w warsztacie samochodowym płacić więcej niż w warunkach braku jakichkolwiek rekomendacji ze strony Izby. To z kolei mogłoby przełożyć się na sztuczne zwiększenie kosztów polis ubezpieczeniowych, a zatem godzić we wszystkich właścicieli samochodów, w tym również konsumentów.

Analizowane zachowania CzIRzIP polegające na wystosowywaniu do członków Izby (cechów rzemiosł), a za ich pośrednictwem do indywidualnych rzemieślników, pism zawierających zalecenia odnośnie poziomu cen za usługi lakiernicze, blacharskie i mechaniczne w ocenie organu antymonopolowego mają zatem co najmniej na celu ograniczenie konkurencji w zakresie stosowanych cen. Działania Izby polegające na ustaleniu rekomendowanych do stosowania stawek opłat mogły dla indywidualnych przedsiębiorców stanowić wyraźny sygnał do podjęcia działań zmierzających do dostosowania się do tych zaleceń, w szczególności do podwyższenia cen minimalnych, jeżeli były niższe. W efekcie mogło to doprowadzić do ograniczenia wahań cen wywoławczych, a przez to także ostatecznych i do poziomej koordynacji zachowań w zakresie cen stosowanych w rozliczeniach z zakładami ubezpieczeń.

Celem analizowanego porozumienia jest zatem niedopuszczalna z punktu widzenia prawa antymonopolowego koordynacja zachowań niezależnych przedsiębiorców prowadzących warsztaty samochodowe. Zakwestionowane porozumienie prowadzić mogło do ujednolicenia ich sposobu postępowania na rynku oraz w sposób istotny zmniejszało niepewność co do przebiegu procesów rynkowych i warunków działania konkurentów, która to niepewność jest podstawą działania mechanizmu konkurencji. Wynika to ze zwiększenia po stronie uczestników podażowej strony rynku zakresu informacji, jakie w normalnych warunkach powinny pozostawać niedostępne. To z kolei może wiązać się z określonymi negatywnymi skutkami dla podmiotów korzystających z usług naprawczych pojazdów samochodowych. Działania Izby mogły doprowadzić nie tylko do wyrównywania cen na rynku, ale również do ich ustalenia na poziomie wyznaczonym nie przez mechanizm wolnorynkowy, ale będącym wynikiem rekomendacji wystosowywanych przez CzIRzIP w stosunku do jej członków. Prowadzić to może do sztucznego, ponadkonkurencyjnego podwyższenia stosowanych cen, co może mieć przełożenie na wysokość składek za ubezpieczenie OC (obowiązkowe dla wszystkich właścicieli pojazdów) i AC płaconych przez właścicieli pojazdów. O tym, jaki jest uzasadniony dla danego przedsiębiorcy i zapewniający rentowność minimalny poziom ceny za roboczogodzinę określonych usług, powinien decydować przecież sam przedsiębiorca uwzględniając istniejące uwarunkowania ekonomiczne i kosztowe prowadzonej działalności, nie powinno to być natomiast przedmiotem odgórnych ustaleń czy rekomendacji ze strony związku przedsiębiorców, gdyż takie działanie zakłóca działanie mechanizmów rynkowych.

Określenie przez CzIRzIP zalecanego poziomu cen prowadzić może zatem do wyrównywania się poziomu cen poszczególnych przedsiębiorców (rzemieślników) niezależnie od ich kosztów własnych i odwoźni przedsiębiorców, których koszty własne prowadzonej działalności są niższe od obniżania swoich cen. W warunkach gospodarki rynkowej, w której każdy przedsiębiorca w sposób niezależny i powiązany z ryzykiem powinien podejmować decyzje o tym, po jakich cenach świadczyć zamierza oferowane usługi analizowane zachowanie Izby należy uznać za

niedopuszczalne w świetle zakazu wynikającego z art. 6 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zawarcie przez Izbę analizowanego porozumienia uznać należy zatem za niedozwoloną ingerencję w swobodę prowadzenia działalności gospodarczej przez indywidualnych rzemieślników. W następstwie kwestionowanego działania mogły zatem wystąpić, a nie wykluczone, że nastąpiły wzajemne dostosowania przedsiębiorców zrzeszonych w CzIRziP w zakresie cenowych warunków świadczonych usług blacharskich, lakierniczych i mechanicznych prowadzące do ustalenia cen na ponadkonkurencyjnym poziomie, co w konsekwencji mogło przełożyć się na wzrost kosztów polis ubezpieczeniowych.

Bez znaczenia pozostaje, że ustalone przez Izbę stawki opłat miały jedynie formę rekomendacji. W doktrynie i orzecznictwie wskazuje się, że zakazem zawierania porozumień ograniczających konkurencję są również objęte wspólne uzgodnienia cen kierunkowych oraz cen rekomendowanych, które stwarzają pewność co do polityki cenowej konkurentów²⁵. ETS wskazuje, iż „ustalenie ceny, nawet takiej, która ma jedynie charakter rekomendacji ogranicza konkurencję, ponieważ umożliwia wszystkim uczestnikom rynku przewidzieć z dużym stopniem prawdopodobieństwa, jaka będzie polityka cenowa ich konkurentów (...)”²⁶. Cena rekomendowana, która nie ma wiążącego skutku wobec członków związku przedsiębiorców i jest jedynie częściowo naśladowana, jest zatem zakazana ponieważ pozwala członkom związku przedsiębiorców (konkurentów) rozpoznawać linię postępowania w zakresie cen ich konkurentów i przez to może mieć znaczący, pokaźny wpływ na konkurencję cenową²⁷.

W orzecznictwie europejskim podkreśla się także, że o ile jednak jest normalną praktyką, że organizacje samorządu zawodowego zapewniają swoim członkom pomoc, to nie może ona wywierać jakiegokolwiek bezpośredniego lub pośredniego wpływu na konkurencję, zwłaszcza przybierać formy cenników skierowanych do wszystkich członków bez względu na ich własną strukturę kosztów. Rozpowszechnianie cenników rekomendowanych przez związki przedsiębiorców zmierza do wyrównywania się poziomu cen poszczególnych przedsiębiorców niezależnie od ich kosztów własnych. Taki sposób postępowania związku przedsiębiorców odwołuje przedsiębiorców, których koszty własne prowadzonej działalności są stosunkowo niskie od obniżania swoich cen, co kreuje sztuczną przewagę dla przedsiębiorców mających najmniejszą kontrolę nad kosztami produkcji. Ryzyko takie nie jest jednakże właściwe rozpowszechnianiu informacji, które pomogłyby przedsiębiorcom w kalkulacji kosztów własnych w taki sposób, aby ustalali oni ceny sprzedaży w sposób niezależny i samodzielny²⁸.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że ustalanie przez Komisję Branżową Rzemiosł Motoryzacyjnych Zarządu Częstochowskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości stawek cen za robocizogodzinę usług lakierniczych, blacharskich i mechanicznych, rekomendowanych do stosowania w rozliczeniach napraw powypadkowych z zakładami ubezpieczeń w systemach Audatex i Eurotax. miało na celu ograniczenie konkurencji na rynku właściwym. W związku z powyższym w okolicznościach przedmiotowej sprawy w ocenie organu antymonopolowego doszło do naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

²⁵ E. Modzelewska – Wąchał, *Ustawa o ochronie konkurencji ...* - op. cit. s. 71.

²⁶ wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie 8/72 *Vereeniging van Cementhandelaren* [1972] ECR 977, par. 21.

²⁷ Por. Decyzja Komisji z dnia 05.06.1996 roku w sprawie IV/34.983 – *Fenex*, OJ L 181, 20.07.1996, s. 28, par. 72 – 73;

²⁸ Decyzja Komisji Wspólnot Europejskich Nr 96/438/EC z dnia 5 czerwca 1996 r. w sprawie IV/34.983 – *Fenex*, OJ L 181, 20.07.1996, s. 28, par. 60-65).

Wskazać również należy, iż stwierdzone porozumienie ograniczające konkurencję, które jest porozumieniem cenowym zaliczanym do najcięższych naruszeń prawa konkurencji, nie korzysta z wyłączenia spod zakazu określonego w art. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w oparciu o tzw. zasadę *de minimis*, o jakiej mowa w art. 7 tejże ustawy. Przepis ten przewiduje wyłączenie stosowania zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję z uwagi na niewielki udział przedsiębiorców w rynku. Zgodnie z ust. 1 pkt 1) powołanego przepisu wyłączenie to ma miejsce w odniesieniu do porozumień zawieranych między konkurentami, których łączny udział w rynku w roku kalendarzowym poprzedzającym zawarcie porozumienia nie przekracza 5%. Od powyższej reguły ustawa antymonopolowa przewiduje jednak określone odstępstwa. Zgodnie z art. 7 ust. 2 ww. ustawy wyżej wskazane wyłączenia nie mają zastosowania do przypadków określonych między innymi w art. 6 ust. 1 pkt 1) ww. ustawy tj. do porozumień cenowych. Biorąc pod uwagę, iż analizowane w niniejszej sprawie porozumienie jest właśnie porozumieniem cenowym, które zakwestionowane zostało jako naruszające zakaz, o jakim mowa w ww. przepisie, nie korzysta ono z wyłączenia spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję w oparciu o art. 7 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W niniejszej sprawie nie znajduje zastosowania również art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, który stanowi drugą – obok zawartej w art. 7 tej ustawy – podstawę do wyłączenia stosowania zakazu w odniesieniu do określonych kategorii porozumień. Przepis ten opiera się o tzw. „regułę rozsądku”. Zgodnie z jego treścią zakaz, o którym mowa w art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie stosuje się do porozumień, które jednocześnie:

- 1) przyczyniają się do polepszenia produkcji, dystrybucji towarów lub do postępu technicznego lub gospodarczego,
- 2) zapewniają nabywcy lub użytkownikowi odpowiednią część wynikających stąd korzyści;
- 3) nie nakładają na zainteresowanych przedsiębiorców ograniczeń, które nie są niezbędne do osiągnięcia tych celów;
- 4) nie stwarzają tym przedsiębiorcom możliwości wyeliminowania konkurencji na rynku właściwym w zakresie znacznej części określonych towarów.

Stosownie do art. 8 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, wyłączyć określone rodzaje porozumień spełniające przesłanki, o których mowa powyżej spod zakazu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 tejże ustawy, biorąc pod uwagę korzyści, jakie mogą przynieść określone rodzaje porozumień. Wskazać należy, iż porozumienie poziome dotyczące ustalania cen nie zostało objęte ani żadnym z aktualnie obowiązujących „rozporządzeń zwalniających”, ani żadnym z rozporządzeń, jakie wydane zostały na podstawie art. 7 poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.), który zawierał uregulowania analogiczne do zawartych w art. 8 ust. 3 obecnie obowiązującej ustawy antymonopolowej.

Podkreślić również należy, iż art. 8 ust. 1 ustawy antymonopolowej może stanowić podstawę do wyłączenia indywidualnego spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję. W piśmiennictwie podkreśla się jednak, iż z uwagi na daleko idący niekorzystny wpływ horyzontalnych porozumień ograniczających konkurencję określonych w art. 6 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tego typu porozumienia mogą tylko wyjątkowo podlegać wyłączeniu spod zakazu w drodze zwolnienia indywidualnego. W odniesieniu do porozumień cenowych możliwe jest to wyjątkowo, jeżeli istnieje szczególne uzasadnienie koordynacji cen, np. jeżeli ceny są warunkiem funkcjonowania określonego systemu²⁹. W niniejszej sprawie, w związku z tym, iż nie sposób wskazać żadnych korzyści organizacyjnych, technicznych, czy gospodarczych, jakie miałyby przynieść zarzucane porozumienie, nie sposób uznać, iż istnieją podstawy do wyłączenia go spod zakazu określonego w art. 6 ust. 1 ustawy antymonopolowej w oparciu o regułę rozsądku.

²⁹ E. Modzelewska – Wąchal, *Ustawa o ochronie ... - op.cit.*, s. 73.

Zgodnie z art. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli organ antymonopolowy stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 6 tej ustawy wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazującą zaniechanie jej stosowania. Jednocześnie art. 11 ust. 1 i 2 przedmiotowej ustawy stanowi, że powyższej decyzji nie wydaje się w przypadku, gdy zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakazy określone w art. 6. Organ antymonopolowy wydaje wówczas decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Stosownie do art. 11 ust. 3 ww. ustawy, ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania praktyki spoczywa na przedsiębiorcy.

W ocenie organu antymonopolowego brak jest w niniejszej sprawie podstaw do przyjęcia, że CzIRzIP zaprzestała stosowania zarzucanej jej praktyki. Izba nie wykazała bowiem w sposób niebudzący wątpliwości, iż jej zachowanie przestało naruszać zakaz określony w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Izba poinformowała wprawdzie w toku postępowania, iż rekomendowane stawki opłat za rbg usług lakierniczych, blacharskich i mechanicznych nie zostały zmienione w 2009 roku, jednakże nie jest to równoznaczne z tym, iż jednocześnie przestały obowiązywać stawki ustalone w roku 2008, o których członkowie Izby zostali poinformowani pismem z dnia 04.03.2008r.

W związku z powyższym orzeczono, jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

II. Zgodnie z treścią art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organ antymonopolowy może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 6 ww. ustawy, w zakresie niewyłącznym na podstawie art. 7 i 8.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej posiada więc fakultatywny charakter. Skuteczna polityka karania wymaga jednak, by w przypadku stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę praktyki ograniczającej konkurencję zasadą było nakładanie kary pieniężnej³⁰.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniana jest wysokość nakładanych na przedsiębiorców kar. Norma prawna wynikająca z art. 111 ww. ustawy stanowi jedynie, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa między innymi w art. 106 należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy, przy czym – stosownie do art. 130 ustawy antymonopolowej – przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o którym mowa w art. 111 tej ustawy, uwzględnia się również okoliczność naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.). Jest rzeczą oczywistą, iż na wysokość kary musi mieć także wpływ stopień zagrożenia lub naruszenia interesu publicznoprawnego stosowanymi praktykami ograniczającymi konkurencję. Ponadto w judykaturze wskazuje się, że w przypadku kar za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję przesłankami które należy brać pod uwagę są: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, skutki praktyki dla konkurencji lub kontrahentów, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć³¹. Nałożona przez organ antymonopolowy kara pieniężna powinna pełnić funkcję represyjną (tj. stanowić dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej), a także prewencyjną, dyscyplinującą (tj. zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości). W zależności od stopnia naruszenia przepisów ustawy, ustala się funkcję prewencyjną lub represyjną za wiodącą.

³⁰ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 8.11.2004 r., sygn. akt XVII Ama 81/03.

³¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.06.2000r., sygn. akt I CKN 793/98.

W punkcie I niniejszej Decyzji organ antymonopolowy stwierdził naruszenie przez Częstochowską Izbę Rzemiosła i Przedsiębiorczości z siedzibą w Częstochowie art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez zawarcie porozumienia ograniczającego konkurencję polegającego na ustalaniu rekomendowanych stawek opłat za roboczogodzinę usług blacharskich, lakierniczych i mechanicznych. Przedmiotowe porozumienie nie korzysta z wyłączenia spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję ani na podstawie art. 7 ustawy antymonopolowej, ani na podstawie art. 8 tejże ustawy. Daje to podstawy do nałożenia na Izbę kary pieniężnej w oparciu o art. 106 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy. Ponieważ w 2008 roku CzIRziP osiągnęła przychód w wysokości [...] PLN, maksymalna kara, jaka może zostać nałożona na Izbę w oparciu o powołany przepis wynosi [...] PLN.

Ustalając wymiar kary pieniężnej organ antymonopolowy w pierwszej kolejności dokonał oceny natury stwierdzonego w niniejszej decyzji naruszenia, która determinuje wysokość kwoty bazowej kary będącej odsetkiem uzyskanego przez Izbę w 2008 roku przychodu. Wskazać przy tym należy, iż w kwestii natury naruszenia organ antymonopolowy wyróżnia naruszenia bardzo poważne (do których należy zaliczyć przede wszystkim szczególnie szkodliwe horyzontalne ograniczenia konkurencji, w tym porozumienia cenowe, zmony przetargowe, podział rynku, kolektywne bojkoty, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do eliminacji konkurencji na rynku), naruszenia poważne (do których należy zaliczyć przede wszystkim porozumienia horyzontalne niezaliczane do najpoważniejszych naruszeń, porozumienia pionowe wpływające na cenę lub warunki oferowania produktu, przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do istotnego ograniczenia konkurencji lub dotkliwej eksploatacji kontrahentów lub konsumentów), naruszenia mniej poważne niż wyżej wymienione (naruszenia pozostałe, do których należą m.in. porozumienia wertykalne niedotyczące ceny lub możliwości odsprzedaży towaru, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej o mniejszej wadze). Natura naruszenia znajduje odzwierciedlenie w wysokości kary w ten sposób, że wyjściowy poziom kary, będący podstawą do dalszych wyliczeń, kształtuje się dla poszczególnych rodzajów naruszeń w następujący sposób:

- powyżej 1%, jednak nie więcej niż 3% przychodu w przypadku naruszeń bardzo poważnych;
- powyżej 0,2%, jednak nie więcej niż 1% przychodu w przypadku naruszeń poważnych;
- powyżej 0,01%, jednak nie więcej niż 0,2% przychodu w przypadku naruszeń pozostałych.

Oceniając wagę praktyki będącej przedmiotem niniejszej decyzji, organ antymonopolowy wziął pod uwagę, że porozumienie zawarte przez CzIRziP określone w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zaliczane jest do najcięższych naruszeń prawa konkurencji³². Stwierdzona praktyka naruszyła fundamentalną zasadę suwerenności niezależnych podmiotów w podejmowaniu decyzji rynkowych, a jej celem było ograniczenie konkurencji pomiędzy zrzeszonymi w izbie zakładami branży motoryzacyjnej w zakresie oferowanych cen. Zakwestionowana praktyka istotnie zmniejszyła niepewność co do zachowania się zrzeszonych w Izbie przedsiębiorców prowadzących zakłady naprawcze wpływając na ich politykę cenową i prowadząc do „spłaszczenia” konkurencji w zakresie cen, a tym samym zakłócenia mechanizmów efektywnej konkurencji pomiędzy niezależnymi uczestnikami rynku. Narusza to interes publiczny chroniony na podstawie art. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów utrudniając rywalizację przedsiębiorców za pomocą cen oraz utrzymując wyższy niż w warunkach nieskrępowanej konkurencji poziom cen. Wejście praktyki w życie mogłoby doprowadzić do ustalenia poziomu cen na rynku na ponadkonkurencyjnym poziomie, a w efekcie do wzrostu składek ubezpieczeń OC i AC uiszczanych przez właścicieli pojazdów samochodowych. Jednocześnie zważono jednak, iż zakwestionowana praktyka jedynie pośrednio naraża uczestników popytowej strony rynku, w tym konsumentów na wymierne szkody majątkowe. Jest tak dlatego, iż ustalenie przez Izbę rekomendowanych cen za usługi blacharskie, lakiernicze i mechaniczne odnosi się do rozliczeń napraw powypadkowych z zakładami ubezpieczeń w wariantcie bezgotówkowym, w którym odszkodowanie, na którego wysokość którego wpływa koszt robocizny, wypłacane jest

³² T. Skoczny, Zakaz Praktyk Ograniczających Konkurencję, Warszawa styczeń 2003, s. 17.

przez ubezpieczyciela bezpośrednio zakładowi naprawczemu reprezentującego właściciela pojazdu w postępowaniu likwidacyjnym. Zakwestionowane porozumienie nie wpływało zatem na wysokość cen bezpośrednio uiszczanych za określone naprawy warsztatom samochodowym, jednakże – jak już podniesiono – mogło przekładać się na wysokość uiszczanych składek ubezpieczeniowych. W kontekście oceny wagi stwierdzonego naruszenia znaczenie ma również okoliczność, iż ograniczenie konkurencji, jakie ma miejsce w niniejszej sprawie ujawnia się tylko na części ustalonego w niniejszej sprawie rynku właściwego, a mianowicie w odniesieniu do transakcji związanych z rozliczaniem szkód powypadkowych z zakładami ubezpieczeń w systemie bezgotówkowym. Z drugiej strony zwrócono jednak uwagę, iż właściciele pojazdów samochodowych podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu OC, co również musi być wzięte pod uwagę w przedmiotowej sprawie przy ocenie potencjalnych skutków porozumienia.

Mając powyższe na względzie organ antymonopolowy uznał, iż stwierdzone porozumienie jako horyzontalne ograniczenie konkurencji dotyczące wysokości oferowanych cen stanowi bardzo poważne naruszenie prawa konkurencji. Uwzględniając naturę naruszenia poziom wyjściowy kary ustalono na poziomie [...] procent przychodu uzyskanego przez Izbę w 2008 roku.

Ustalając wymiar kary organ antymonopolowy wziął w dalszej kolejności pod uwagę specyfikę rynku, na jakim doszło do naruszenia konkurencji oraz specyfikę działalności CzIRziP. Na tym etapie ustalania wysokości kary ocenie podlegał wpływ naruszenia na rynek. Organ antymonopolowy wziął w tym kontekście pod uwagę, iż zakwestionowane porozumienie odnosi się do rozliczeń szkód powypadkowych z zakładami ubezpieczeń. Dysponują one w stosunku do zakładów naprawczych dość istotną siłą przetargową i są w stanie zniwelować negatywne skutki stwierdzonej praktyki. Na tym etapie ustalania wysokości kary wzięto również pod uwagę, iż rynek usług naprawczych pojazdów samochodowych jest rynkiem silnie konkurencyjnym i zatomizowanym, na którym działa bardzo dużo przedsiębiorców. Rynek ten nie jest w żaden sposób reglamentowany, a prowadzenie działalności w rozważanej dziedzinie nie wymaga uzyskania jakichkolwiek uprawnień. Powyższe okoliczności oznaczają, iż istnieją siły przeciwdziałające negatywnym skutkom porozumienia, co przekłada się na jego mniejszą dotkliwość.

W powyższym zakresie wzięto również pod uwagę, iż nie udowodniono szkód po stronie uczestników rynku będących konsekwencją naruszenia oraz, że brak jest dowodów, iż rzemieślnicy stosowali się do ustalonych przez Izbę cen. Niemniej jednak zważyć należy, iż negatywne skutki stwierdzonej praktyki wynikają nie tylko z faktu przestrzegania w praktyce stawek opłat będących przedmiotem stwierdzonego porozumienia, ale z samej okoliczności, iż w efekcie zakwestionowanych działań Izby zmniejszeniu uległa niepewność co do poczyną konkurentów przy jednoczesnym wzroście przejrzystości cen. Już sam ten fakt oznacza, iż porozumienie wywołało na rynku niekorzystne skutki. Indywidualni rzemieślnicy zrzeszeni w cechach członkowskich Izby w sposób nieuchronny byli bowiem pod wpływem cen, które ustaliła Izba jako zapewniające rentowność. Negatywne skutki stwierdzonej praktyki wynikają zatem już z samej świadomości po stronie właścicieli zakładów naprawczych co do poziomu ustalonych przez Izbę stawek opłat. Oceniając wpływ naruszenia na rynek organ antymonopolowy wziął również pod uwagę, iż zakwestionowane działania w przedmiocie ustalenia rekomendowanych stawek opłat za usługi lakiernicze, blacharskie i mechaniczne skierowane było jedynie do niewielkiej części (ok. [...]%) przedsiębiorców zrzeszonych w cechach członkowskich CzIRziP. Jak ustalono cechy rzemiosł mające reprezentację w Komisji Rzemiosł Motoryzacyjnych Zarządu Izby liczą [...] zakładów branży motoryzacyjnej, podczas gdy liczba zakładów rzemieślniczych zarejestrowanych w poszczególnych jednostkach będących członkami Izby wynosi ogółem około 2400.

Organ antymonopolowy uznał, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy powyższe ustalenia uzasadniają zmniejszenie wyjściowego poziomu kary określonego z uwzględnieniem natury naruszenia o [...] procent.

Nakładając na Izbę karę pieniężną uwzględniono także przesłankę długotrwałości stwierdzonego porozumienia, które zostało zapoczątkowane w grudniu 2004 roku. Organ

antymonopolowy uznał, iż ponad 4-letni okres stosowania niedozwolonej praktyki powinien zwiększyć wymiar kwoty kary o [...] %.

Na wymiar kary pieniężnej nałożonej na CzIRziP mają także wpływ określone okoliczności łagodzące i obciążające. Organ antymonopolowy uwzględnił tutaj fakt, że działanie Izby nie może być, w świetle ustalonych faktów, uznane za nieumyślne. Wskazuje na to treść pism kierowanych przez Izbę do swoich członków, z których wynika jednoznacznie zamiar oddziaływania na politykę cenową przedsiębiorców prowadzących warsztaty samochodowe. Izba musiała mieć świadomość, iż poprzez swoje działania może wpływać na decyzje cenowe indywidualnych rzemieślników, co jest równoznaczne z ograniczeniem konkurencji. Stąd można przypisać jej winę umyślną.

Jako łagodzącą uwzględniono natomiast okoliczność, iż Izba nie podejmowała żadnych działań mających na celu sprawdzenie, czy indywidualni rzemieślnicy stosują rekomendowane stawki opłat.

Po zważeniu zaistniałych w niniejsze sprawie okoliczności łagodzących i obciążających organ antymonopolowy uznał, iż równoważą się one, w związku z czym kwota kary nie ulegnie zmianie.

Przy wymierzaniu kary organ antymonopolowy zbadał również przesłankę „uprzedniego naruszenia przepisów ustawy” wynikającą z art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, stwierdzając, iż Izba nie dopuściła się wcześniej takiego naruszenia. W związku z tym brak jest podstaw do podwyższenia kary z uwagi na powtórne naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej.

W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił nałożyć na CzIRziP karę pieniężną w wysokości 3 542 PLN (słownie złotych: trzy tysiące pięćset czterdzieści dwa). W ocenie organu antymonopolowego wymierzona kara w wysokości stanowiącej około [...] % przychodu osiągniętego przez Izbę w 2008 r. i około [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Izby. W ocenie organu antymonopolowego ww. kara pieniężna w pełni odpowiada stopniowi zawinienia CzIRziP. Nakładając karę w ustalonej wyżej wysokości, organ antymonopolowy wyszedł z założenia, iż powinna ona mieć charakter zarówno represyjny, jak i prewencyjny, przyczyniając się do zapobieżenia stosowaniu podobnych naruszeń w przyszłości. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań.

Wobec powyższego orzeczono jak w pkt II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Karę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

III. Stosownie do art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w wyniku postępowania organ antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

W punkcie I niniejszej decyzji organ antymonopolowy w wyniku przeprowadzonego przeciwko Częstochowskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości z siedzibą w Częstochowie postępowania antymonopolowego stwierdził naruszenie przez ww. związek przedsiębiorców art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 ustawy antymonopolowej pozwalająca na obciążenie Izby kosztami przeprowadzonego postępowania, którymi są dla organu antymonopolowego wydatki w kwocie 22 PLN związane z doręczaniem stronie pism urzędowych.

W związku z tym postanowiono obciążyć Izbę kosztami postępowania antymonopolowego w wysokości 22 PLN (słownie złotych: dwadzieścia dwa).

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie III sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000 w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt III niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego, przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach

Maciej Fragsztajn